

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

**Management přeshraničního cestovního ruchu v Kladském
pomezí Náchod a Kudowa-Zdrój**

Bakalářská práce

Autor: Kateřina Vlčková
Studijní obor: Management cestovního ruchu

Vedoucí práce: RNDr. Mgr. Tomáš Burda, Ph.D.

Hradec Králové

20. dubna 2019

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne: 20.4.2019

Kateřina Vlčková

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu práce RNDr. Mgr. Tomáši Burdovi, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost, cenné poznámky a podporu, kterou mi při tvorbě této práce poskytl.

Anotace

Hlavním cílem této práce je popsat a zhodnotit fungování spolupráce hraničních měst, konkrétně města Náchod a Kudowa-Zdrój. V teoretické části této práce je popsána teorie destinačního managementu, přeshraniční spolupráce a území Kladského pomezí spolu s Euroregionem Glacensis. V praktické části je popsána historie a spolupráce obou měst na rozvoji cestovního ruchu v daném území. Dále je praktická část zaměřena na analyzování dotazníků, vyplněných aktéry v území. Dotazníky jsou zaměřené zejména na zhodnocení mezinárodní spolupráce v rámci cestovního ruchu na tomto území. Výsledkem této práce je zhodnocení kvality a fungování managementu přeshraničního cestovního ruchu, jeho přínosy pro rozvoj území a případná doporučení nebo návrhy aktivit napomáhající zlepšení fungování spolupráce.

Annotation

Title: Management of Transborder Tourism in Kladské Pomezí Náchod and Kudowa-Zdrój

The main aim of this Bachelor thesis is to analyse and evaluate cooperation of border cities Náchod and Kudowa Zdrój. In the teoretical part of this bachelor thesis the theory of destination management, transborder cooperation and the area of Kladské pomezí together with the Euroregion Glacensis are described. The practical part describes the history and cooperation of both cities in the development of tourism in this area. Next part of the practical part focuses on the analysis of questionnaires completed by residents. The questionnaire survey focuses on the evaluation of international cooperation in tourism in this area. The result of this work should be is an evaluation of the quality and function of transborder tourism management, its benefits and possible recommendations and suggestions for activities to improve this cooperation.

Obsah

1.Úvod	1
2. Cíl práce a metodika zpracování	2
2.1. Cíl práce, výzkumné otázky.....	2
2.2. Metodika zpracování	2
3.Teoretická část	4
3.1.Vymezení základních pojmů	4
3.1.1. Destinace	4
3.1.2. Management.....	4
3.1.3. Cestovní ruch	4
3.1.4. Destinační management.....	4
3.2. Destinační management.....	5
3.2.1 Principy destinačního managementu.....	6
3.2.2 Společnost destinačního managementu.....	6
3.3. Přeshraniční spolupráce.....	7
3.3.1. Historie přeshraniční spolupráce	8
3.3.2 Formy přeshraniční spolupráce	9
3.4. Královéhradecko	10
3.5. Kladské pomezí	11
3.5.1. Charakteristika území	11
3.5.2. Historie.....	11
3.5.3. Destinační management v Kladském pomezí	14
3.5.4. Symboly a památky	16
3.6.Euroregion Glacensis	17
3.6.1. Vybrané projekty.....	20
4. Praktická část	22
4.1. Náchod.....	22

4.1.1. Historie.....	22
4.1.2. Osobnosti města	24
4.1.3. Turistické cíle	25
4.2. Kudowa-Zdrój.....	26
4.2.1. Historie.....	26
4.2.2. Osobnosti města	28
4.2.3. Turistické cíle	28
4.3. Společné projekty.....	30
4.3. Dotazníkové šetření	33
5. Shrnutí výsledků	46
6. Závěry a doporučení	48
7. Zdroje	49
8. Přílohy	52

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Euroregiony v České Republice.....9

Obrázek 2: Vymezení Euroregionu Glacensis.....19

Seznam grafů:

Graf 1: Věk respondentů Náchod/Kudowa-Zdrój.....33

Graf 2: Hlavní cíle cesty do sousedního města.....34

Graf 3: Hlavní symbol Náchod podle jeho obyvatel.....35

Graf 4: Hlavní symbol Náchoda podle obyvatel Kudowy-Zdrój.....36

Graf 5: Nejčastěji navštěvovaná místa Náchoda.....37

Graf 6: Hlavní symbol Kudowy-Zdrój.....38

Graf 7: Nejčastěji navštěvovaná místa v Kudowa-Zdrój.....39

Graf 8: Odkud čerpají respondenti informace o spolupráci.....40

Graf 9: Byl vstup do Schengenského prostoru přínosem.....41

Graf 10: Nejčastější návrhy obyvatel Náchoda pro zlepšení spolupráce.....42

Graf 11: Nejčastější návrhy obyvatel Kudowy-Zdrój pro zlepšení spolupráce.....43

Graf 12: Které sdružení se nejvíce stará o fungování a propagaci spolupráce.....44

Graf 13: Nejčastěji navštěvovaná místa v okolí.....45

1. Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá charakteristikou a zhodnocením přeshraniční spolupráce v Kladském pomezí, konkrétně ve městech Náchod a Kudowa-Zdrój. Území měst Náchod a Kudowa-Zdrój bylo zvoleno z důvodu osobní znalosti tohoto území. Téma přeshraniční spolupráce bylo vybráno, protože v posledních letech nabývá na své důležitosti v rámci cestovního ruchu.

Přeshraniční spolupráce je důležitou součástí podpory rozvoje cestovního ruchu u měst ležících na hranicích států. Napomáhá jim zlepšit podmínky pro cestovní ruch, které jsou někdy negativně ovlivněny právě polohou na periferii. Vztahy mezi obyvateli v pohraničí byly během minulosti často ovlivněny politickou situací v zemi i ve světě. Někdy byly dokonce politickým režimem silně omezeny. Velký rozvoj přeshraničních spoluprací byl zaznamenán zejména po politických a demokratických změnách v roce 1989. Následně začaly vznikat první euroregiony, které napomohly ke spolupráci se zahraničními sousedy a rozvoji integrace celé Evropy. Dalším velkým milníkem byl vstup České republiky do Evropské unie v roce 2004. Pozdější zapojení obou států do Schengenského prostoru, bylo už jen dalším krokem ke zjednodušení spolupráce mezi příhraničními regiony ať už po stránce hospodářské, nebo mezilidských vztahů. Snadnější cesta přes hranice také napomohla zvýšit zájem o cestování u obyvatel, kteří tak začali objevovat krásy sousedních zemí.

Hlavním cílem této práce je popsat a na základě dotazníkového šetření zhodnotit spolupráci obou výše jmenovaných měst. První teoretická část práce popisuje základní pojmy, teoretická východiska destinačního managementu a přeshraniční spolupráce. V závěru první části je popsána oblast Kladského pomezí a Euroregion Glacensis. Praktická část práce se zabývá městy Náchod a Kudowa-Zdrój, jejich historií, zajímavými místy, společnými aktivitami v cestovním ruchu a projekty, které byly uskutečněny v rámci fungování přeshraniční spolupráce. V další části práce jsou vyhodnoceny dotazníky, které byly vyplněny oslovenými obyvateli obou měst. Dotazník pro obyvatele Kudowa-Zdrój byl přeložen do polštiny, aby bylo jeho vyplňování pro dotazované respondenty srozumitelnější. V závěru práce jsou vyhodnoceny výsledky dotazníkového šetření a navrženy doporučení pro zlepšení fungování přeshraniční spolupráce v těchto dvou městech.

2. Cíl práce a metodika zpracování

2.1. Cíl práce, výzkumné otázky

Hlavním cílem této práce je charakterizovat a zhodnotit fungování a využívání přeshraniční spolupráce dvou hraničních měst Náchod a Kudowa-Zdrój v rámci cestovního ruchu. Tato práce by také měla seznámit čtenáře s lokalitou, ve které se tato města nachází a jejich společnou historií. Nakonec bude pomocí dotazníkového šetření v obou městech zjišťováno, jak vnímají vzájemnou spolupráci měst jejich obyvatelé. Závěrem práce by mělo být nalezení odpovědí na tyto výzkumné otázky:

1. Jak jsou obyvatelé obou měst spokojeni se vzájemnou spoluprací a jaká mají doporučení pro zlepšení vzájemné spolupráce?
2. Co vnímají obyvatelé měst jako hlavní symbol sousedního města?
3. Jaké místo nejčastěji obyvatelé navštěvují v sousedním městě?
4. Kdo se podle obyvatelů stará nejvíce o propagaci a fungování spolupráce a kde tyto informace vyhledávají?

Pracovní hypotézou je, že přeshraniční spolupráce v těchto dvou městech je dobrým příkladem fungující přeshraniční spolupráce a vztahy mezi obyvateli jsou přátelské.

2.2. Metodika zpracování

Tato práce je rozdělena na dvě hlavní části, teoretickou a praktickou. Teoretická část práce je sepsána podle odborných zdrojů a publikací zabývajících se destinačním managementem, přeshraniční spoluprací v rámci České republiky, oblastí Kladského pomezí na Královéhradecku a Euroregionu Glacensis.

Nejprve jsou definovány hlavní pojmy jako destinace, destinační management a cestovní ruch. Dále se práce zabývá charakteristikou destinačního managementu a jeho základními funkcemi, přeshraniční spoluprací, její historií a jejími nejčastějšími formami. Následně je rozebrána oblast Královéhradecka, turistická oblast Kladského pomezí, jeho historický vývoj, zajímavá místa, která může návštěvníkům poskytnout. V závěru je charakterizován Euroregion Glacensis jeho historie, územní vymezení a projekty, které byly díky členství v euroregionu v městech uskutečněny.

Praktická část této práce se zabývá popisem zvolené oblasti, společnou historií obou měst, nebo zajímavými místy, která mohou návštěvníkům i místním obyvatelům nabídnout. Dále popisuje postupný vývoj přeshraniční spolupráce, Evropské město Náchod - Kudowa-Zdrój a v neposlední řadě zmiňuje společné sportovní, kulturní a jiné projekty, které byly za podpory Evropské unie a Euroregionu Glacensis v daných městech uskutečněny.

Následující část vyhodnocuje dotazníky, které byly vyplněny obyvateli obou měst, odpovědi uvedené v těchto dotaznících by měly poskytnout odpovědi na výzkumné otázky. Dotazníky obsahovaly 10 otázek, otevřených i uzavřených. Osloveni byli obyvatelé obou měst a pro respondenty z Kudowy-Zdrój byl dotazník za pomoci rodilého mluvčího přeložen do polského jazyka. O vyplnění dotazníků byl zaznamenán mezi obyvateli obou měst velký zájem, celkem dotazníky vyplnilo celkem 240 respondentů. Elektronická verze dotazníků byla mezi respondenty šířena nejčastěji pomocí sociální sítě Facebook. Papírová forma dotazníku byla rozšířena za pomoci známých do různých firem v Náchodě, kde řada respondentů z Kudowy-Zdrój pracuje. Hlavním cílem dotazníkové šetření je zjistit, zda jsou obyvatelé obou měst spokojeni se vzájemnou spoluprací v oblasti cestovního ruchu, jak vnímají sousední město a zda mají nějaká doporučení pro zlepšení spolupráce.

3. Teoretická část

3.1. Vymezení základních pojmů

3.1.1. Destinace

Jak uvádí Zelenka, Pásková (2012, s. 105) destinace je cílem cesty návštěvníka, cestujícího, je to místo navštívené účastníkem cestovního ruchu. Jak dále autoři zmiňují v užším smyslu je destinace chápána jako cílová oblast v regionu, do kterého návštěvník směřuje s nabídkou atraktivit cestovního ruchu, v širším pojetí může být chápána jako země, regiony a ostatní oblasti, které nabízí velké množství atraktivit cestovního ruchu, rozvinuté služby, infrastrukturu a typická je zde dlouhodobá koncentrace návštěvníků.

3.1.2. Management

Jak zmiňuje Zelenka, Pásková (2012, s. 323, 324) management neboli systém praktických, teoretických znalostí a dovedností řízení představuje proces, který kombinuje plánování, organizování, motivování, kontrolu, komunikaci a rozhodování. V rámci cestovního ruchu se dle autorů můžou vyskytovat green management, destinační management, návštěvnícký management, hotelový management, Yield management a mnoho dalších.

3.1.3. Cestovní ruch

Zelenka, Pásková (2012, s. 83) uvádí že, cestovní ruch je společenský jev, který kombinuje aktivity osob cestujících do jiného prostředí za účelem rekreace, zábavy, vzdělávání či pracovní cesty s nabídkou subjektů poskytujících své služby a produkty v dané destinaci. Cestovní ruch se dle autorů netýká pouze účastníků, ale důležitou roli zde hrají i poskytovatelé služeb, kteří své služby nabízejí a zajišťují vhodné využívání místních atraktivit a starají se i o ochranu zdrojů potřebných pro cestování.

3.1.4. Destinační management

Destinační management, jak uvádí Zelenka, Pásková (2012, s. 106), je činnosti aplikující soubor nástrojů, technik a opatření při plánování, komunikaci, organizaci a marketingu atraktivity destinace a nabídky služeb. Výsledkem správného destinačního managementu by dle autorů měl být konkurenceschopný a udržitelný produkt cestovního ruchu (např. logo, značka kvality), informační rezervační systém cestovního ruchu, spolupráce veřejného a soukromého sektoru a v neposlední řadě podpora vzniku různých spolků nebo sdružení.

3.2. Destinační management

Dle Zelenky a Páskové (2012, s. 106) „*je destinačním managementem systematická činnost spočívající v aplikaci souboru technik, nástrojů a opatření při koordinovaném plánování, organizaci, komunikaci, marketingu (propagace, image a atraktivita destinace, nabídka služeb, marketingový výzkum aj.), rozhodovacím procesu a regulaci CR v dané destinaci. Výsledkem kvalitního destinačního managementu jsou udržitelné a konkurenceschopné produkty CR, společně sdílené logo, značka kvality, společný (sdílený) informačně rezervační systém, cenová politika, provádění výzkumu a sběru statistických dat z oblasti cestovního ruchu, iniciace partnerství soukromého a veřejného sektoru cestovního ruchu i podpora vzniku profesních spolků, sdružení a organizací. Součástí destinačního managementu je i návštěvnický management.*“

Podle Holešinské (2007, s. 19) je destinační management především systém řízení v dané destinaci/oblasti, který je založen na spolupráci veřejných institucí, poskytovatelů služeb, podnikatelských subjektů a neziskových organizací. Dále Holešinská (2007, s. 20) upozorňuje, že organizace zabývající se destinačním managementem musí destinaci vnímat ze dvou úhlů pohledu, jako území, které je pro organizaci vymezeno partnery spolupráce neboli aktéry cestovního ruchu, poskytovateli služeb cestovního ruchu, kteří v dané destinaci působí a podílejí se na rozvoji cestovního ruchu. Druhým pohledem je podle autorky pohled marketingový, beroucí destinaci čistě jako produkt cestovního ruchu neboli komplexní soubor nabídky cestovního ruchu v daném území obsahující primární nabídku přírodního a kulturně-historického potenciálu a sekundární nabídku jako například vhodnou infrastrukturu cestovního ruchu.

Ve vyspělých destinacích je tak podle Holešinské (2007, s. 21) destinační management považován za nejvzrálější formu řízení cestovního ruchu, v širším pojetí pak zejména jako spolupráce poskytovatelů služeb za účelem efektivnějšího řízení cestovního ruchu na daném území. Destinační management je formou klasického managementu, ale na rozdíl od řízení firmy se zabývá řízením destinace, což podle autorky obnáší mnohem složitější proces řízení, protože destinace zahrnuje přírodní i kulturní atraktivity, aktéry cestovního ruchu působící v destinaci a má tak vliv na rozvoj cestovního ruchu v daném území. Destinační management při přeshraniční

spolupráci je tak mnohdy ještě složitější, protože se vlastně jedná o řízení dvou destinací spojených v jednu.

3.2.1 Principy destinačního managementu

Mezi základní principy destinačního managementu řadí Holešinská (2007, s. 24) především princip spolupráce, koordinace, která napomáhá destinační společnosti, aby při řízení nedocházelo k duplicitě činností a možnému neefektivnímu řízení destinace. Správně koordinovanými aktivitami podle autorky vznikají synergické efekty, které napomáhají efektivnějšímu využití finančních prostředků, implementaci inovací nebo pomocí nich lze lépe čelit negativním dopadům na životní prostředí způsobených právě cestovním ruchem.

Při vhodném plnění základních principů se dle autorky může v dané destinaci například dosáhnout:

- Systematického, komplexního a harmonického rozvoje
- Optimálního využití kulturních, přírodních nebo lidských zdrojů
- Zlepšení komunikace mezi aktéry cestovního ruchu
- Lepší pochopení problematiky cestovního ruchu
- Zvýšení kvality turistických produktů
- Minimalizace negativních dopadů cestovního ruchu na životní prostředí

3.2.2 Společnost destinačního managementu

Destinační agentura, organizace destinačního managementu neboli společnost destinačního managementu je dle Zelenky a Páskové (2012, s. 539) agenturou starající se o management a marketing (včetně propagace) v dané oblasti společně s místními subjekty a rezidenty, hlavním zaměřením je zviditelnění destinace a jejích produktů na trhu cestovního ruchu. Hlavním úkolem je dle autorů především tvorba a aktivní prodej produktů, cenová politika, zlepšování vztahů rezidentů z místní komunity k rozvoji cestovního ruchu, a také monitorování dopadů cestovního ruchu jak na místní obyvatele, tak i na životní prostředí. Na závěr autoři uvádí, že destinační management je často vykonáván regionálními centrály cestovního ruchu a zároveň je jeho činnost podporována lokálními poskytovateli služeb, nejčastěji pomocí ICT (informační a komunikační technologie).

3.3. Přeshraniční spolupráce

Města a obce ležící v příhraničních oblastech se musejí vypořádat s nevýhodami plynoucími z jejich okrajové polohy. Jednou z možností, jak tyto nevýhody překonat a přilákat do oblasti ležící v blízkosti státní hranice více návštěvníků je přeshraniční spolupráce se sousedním zahraničním regionem. S rychlým rozvojem cestovního ruchu, který má dopad na regionální a místní rozvoj je nutné posilovat místní infrastrukturu a podporovat podnikatelské prostředí v regionech, pro které je cestovní ruch mnohdy jedinou vhodnou formou ekonomické podpory.

Spolupráce regionů má v Evropě dlouholetou tradici, ale členství v Evropské Unii a posléze i vstup do Schengenského prostoru usnadnil občanům nejen České republiky cesty do sousedních států, protože skončilo dlouhé čekání na hranicích a potřeba vlastnit cestovní pas. Zároveň se také otevřela možnost přecházet státní hranici všude, nejen na vyznačených hraničních přechodech. Přeshraniční spolupráce tak zaznamenala v posledních letech velký rozvoj a nabývá na důležitosti i v regionální politice. Jedním z negativních rizik přeshraniční spolupráce a navazování přeshraničních vztahů však zůstává rozdílná životní úroveň obyvatel v příhraničních regionech států, rozdílné náboženství, nebo jazykové bariéry.

Podle Bejdákové a kol. (2015 s 107) je cestovní ruch velmi významným faktorem ovlivňujícím ekonomiku státu, a je tak důležité ho v odlehlých regionech různě podporovat např. pomocí strategických dokumentů rozvoje cestovního ruchu. Na tvorbě těchto dokumentů se dle autorky podílely veřejnoprávní subjekty jako orgány EU, kraje, obce a soukromé subjekty jako cestovní kanceláře, dopravní společnosti nebo poskytovatelé ubytovacích a stravovacích služeb. Pro rozvoj cestovního ruchu na národní úrovni je dle Bejdákové a kol. (2015, s 108) hlavním orgánem Ministerstvo pro místní rozvoj, jehož hlavním nástrojem pro cestovní ruch je koncepce státní politiky cestovního ruchu. Na úrovni regionů soudržnosti jsou dle autorky vytvořeny operační programy, které mají za cíl dosáhnout trvalého ekonomického růstu a růstu kvality života obyvatel v regionech.

3.3.1. Historie přeshraniční spolupráce

Přeshraniční spolupráce v příhraničních regionech má v Evropě dlouholetou tradici. Avšak v některých zemích došlo k největšímu rozmachu spoluprací až po politických změnách, nástupu demokracie nebo vstupu do Evropské unie. Výhodou pro navázání formální nebo neformální spolupráce jsou faktory jako historické vazby, podobnost území, jazyk, nebo společná historie obyvatel.

Znatelný rozmach přeshraničních spoluprací nastal v Evropě po konci druhé světové války v roce 1945. Czech Trade (2019) uvádí, že bariéry způsobené polickou situací znemožnily hospodářské kontakty se sousedními státy a regiony na periferii tak čelily nevýhodám. Po konci druhé světové války vznikalo, jak dále autor uvádí, zejména v západní části Evropy velké množství iniciativ, které chtěly zlepšit podmínky pro život tamějších obyvatel, a tak také vznikl první Euroregion Gornau na hranicích Německa a Nizozemí. Dále Czech Trade (2019) také uvádí že, v období studené války bylo velmi těžké navazovat kontakty na obou stranách bloků, a tak se obyvatelé odcizili ještě více, vznikaly také propastné rozdíly v životním standartu a hospodářství. Tyto překážky se podařilo podle autora překonat až po pádu železné opony a následném sjednocení Evropy.

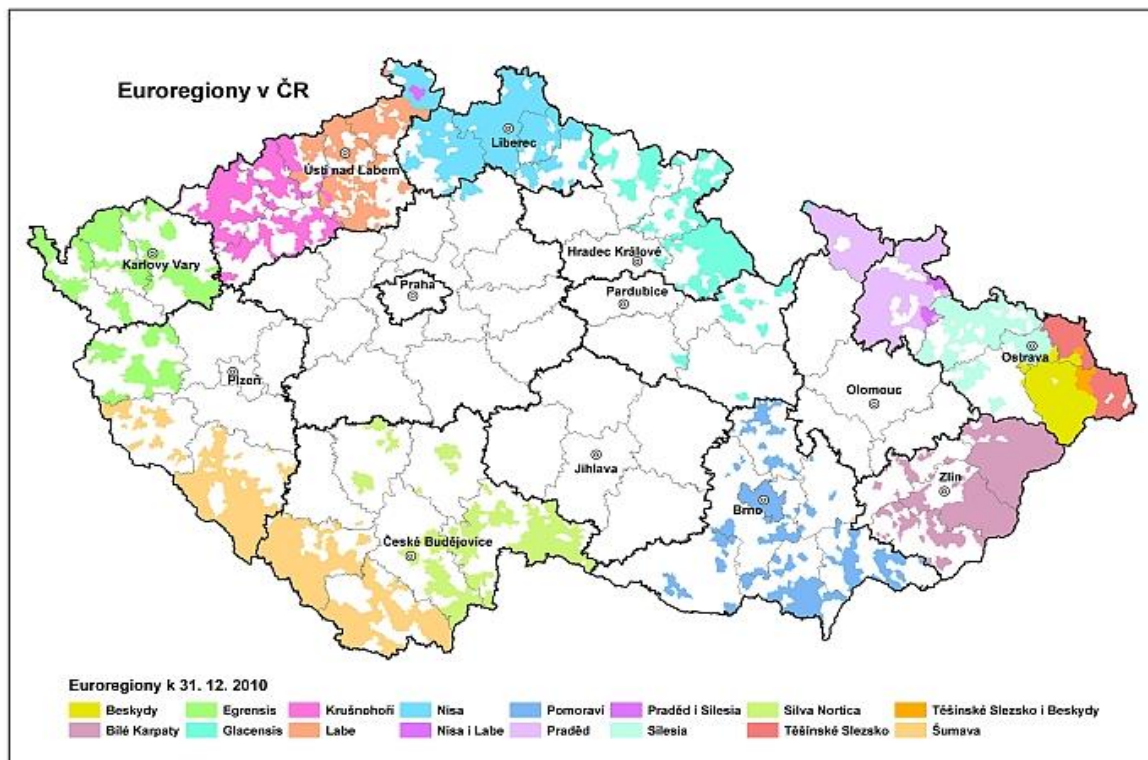
Jak uvádí Zich (2008, s. 5) s ohledem na geografickou polohu České republiky je vliv sousedních států na obyvatelstvo značný, největší nárůst vlivu okolních států byl zaznamenán po politických změnách v roce 1989, postupně se začaly budovat a obnovovat staré přeshraniční vazby, kontakty a sousedské vztahy. Dále autor uvádí, že změnou role státní hranice postupně začaly pronikat sousední kultury k obyvatelům Čech, normální podmínky pro přeshraniční spolupráci (dle administrativní hranice) dříve existovaly prakticky jen se Slovenskem, kontakty s Německem a Rakouskem byly znemožněny režimem a spolupráce s Polskem a bývalou NDR byla také ovlivněna stávajícím režimem a zejména i občanským nezájmem.

V dnešní době funguje po celé Evropě velké množství euroregionů, které pomáhají rozvoji cestovního ruchu v oblasti. Czech Trade (2019) uvádí, že v České republice je celkem třináct euroregionů:

- **na hranicích s Polskem** to jsou euroregiony Nisa (1991), Glacensis (1996), Praděd (1997) a Silesia (1998)

- **na hranicích se Slovenskem** to jsou euroregiony Těšínské Slezsko (1998), Beskydy (2000) a Bílé Karpaty (2000)
- **na hranicích s Rakouskem** to jsou euroregiony Pomoraví (1999) a Silva-Nortica (2000)
- **na hranicích s Německem** to jsou euroregiony Šumava (1993), Egrensis (1993), Kušnohoří (1992) a Labe (1992).

Obr. 1: Euroregiony v České republice

Zdroj: Český statistický úřad (2019)

3.3.2 Formy přeshraniční spolupráce

Přeshraniční spolupráce České republiky se může rozdělit na čtyři hlavní typy podle sousedních zemí, tedy s Polskem, Slovenskem, Rakouskem a Německem. Zich (2008, s. 115) poukazuje, že přeshraniční spolupráce zahrnuje velké množství aktivit, nejzásadnějším aspektem je spolupráce obou stran hranice. Přeshraniční aktivity podle autora lze rozdělit na:

- **formální**, které jsou provozovány na základě oficiální smlouvy z titulu povinnosti, výkonu funkce nebo pracovní činnosti a jsou bez osobních a přátelských vazeb, spolupráce
- **vzniklé primárně za účelem získání finančních prostředků**, které mají nejčastěji formu společných projektů financovaných z různých fondů nebo grantů Evropské unie, pro jejichž získání je nutný zahraniční partner
- **akce kulturního, sportovního či společenského rázu**, často se tyto akce kombinují
- **aktivity jednorázové i opakující se**, z jednorázových aktivit se může stát postupně opakující se akce nebo i tradice, jedná se např. o setkávání se na hranicích nebo silvestrovské přechody hranic
- **aktivity zaměřené k široké veřejnosti nebo k úzké skupině.**

Zich (2008, s. 118) uvádí, že v pohraničních regionech se o přeshraniční spolupráci nejčastěji starají instituce veřejné správy a samosprávy tedy obce, obecní a městské úřady, mikroregiony a v neposlední řadě již zmiňované euroregiony, které byly zřízeny právě s cílem rozvoje přeshraniční spolupráce.

3.4. Královéhradecko

Turistický region Královéhradecko je velmi atraktivní pro účastníky cestovního ruchu. Dokáže nabídnout téměř vše od nížin podél řek Labe a Orlice až po vrcholky v Orlických horách.

Jak uvádí CzechTourism (2019) Královéhradecko, je oblast plná zajímavých hradů, zámků, památek UNESCO, pěších tras po hřebenech i v podhůří Orlických hor a v neposlední řadě nabízí i velké množství cyklostezek. Autor dále zmiňuje, že mezi návštěvníky je také velmi oblíbené skalní město Adršpach, Kočičí skály na Ostaši, Broumovské stěny, nedaleko Nového Města nad Metují malebné údolí Peklo, v údolí řeky Úpy se nachází zámek Ratibořice a Babiččino údolí, známé z děl Boženy Němcové. Raritou Královéhradecka je podle autora hlavně pevnostní město Josefov a československé pohraniční opevnění z dob druhé světové války, které se dochovalo dodnes.

Mezi nejnavštěvovanější památky na Královéhradecku se řadí zámky Hrádek u Nechanic, Karlova Koruna, Nové Město nad Metují nebo Náchod.

3.5. Kladské pomezí

Turistická oblast Kladské pomezí se nachází v severovýchodních Čechách u hranic s Polskou republikou, kde také převážná část území leží. Největším městem této oblasti je Náchod, které tvoří přirozené centrum celého regionu. Svým návštěvníkům může nabídnout širokou škálu různých přírodních krás, historických památek a v neposlední řadě velmi rozmanitou faunu a floru. Mezi nejzajímavější určitě patří skalní města, systém vojenského opevnění z druhé světové války nebo údolí řeky Úpy.

3.5.1. Charakteristika území

Semotanová a kol. (2015, s. 31) uvádí, že oblast Kladské kotliny je vlastně údolí obklopené horami, které celé území přirozeně ohraničují, od severu se jedná o Soví hory, Bardské hory, Rychlebské hory, Bělské hory, Králický sněžník, Hanušovickou vrchovinu, Bystřické hory, Orlické hory a Stolové hory. Do tohoto území se vstupuje několika průsmyky, jak uvádí autoři jedná se zejména o Náchodskou branku na západě, Mladkovské sedlo na jihu, Kladské sedlo na jihovýchodu a Bardské sedlo na severovýchodě, dodnes tudy vedou hlavní železniční a dopravní cesty. Dále autoři zmiňují, že historické i současné dopravní cesty kopírují toky místních řek, jedná se o Kladskou Nisu, Dušnickou Bystřici, Stěnavu, nebo Bělou.

3.5.2. Historie

Jak uvádí Semotanová a kol. (2015, s. 12) první úředně písemné prameny o Kladsku se datují do let 1653-1654. Ryantová (2007) uvádí, že tato rula byla jednou ze svazků berní ruly a obsahuje popis kladských krajů a to Radkovského, Kladského, Bystřického a Landeckého, rula také obsahuje různé seznamy jmen ve třech jazycích (polštině, češtině a němčině).

Dle Semotanové a kol. (2015, s. 29) „*málokterý ze střeoevropských regionů poutá tolik pozornosti jako Kladsko. Historikové se věnují především dějinám zdejšího hrabství, které si v minulosti uchovávalo značnou míru autonomie a je spjato např. s Jiřím z Poděbrad a jeho rodem, tzn. i s rodem knížat Minstrberských. Etnologové se jím zabývají, protože zde žilo obyvatelstvo různých národností, které se vzájemně prolínalo a zanechalo za sebou bohaté dědictví lidové kultury.*“ Jak dále autoři zmiňují Kladsko

má nejen silný genius loci díky svébytnému a historicky silně institucionalizovanému regionu, ale i zajímavou identitu, kterou dodnes představuje Euroregion Glacensis.

Semotanová a kol. (2015, s. 32) uvádí, že už zmínka z Kosmovy kroniky z roku 1093 označuje Kladsko centrem pohraničního kraje mezi Čechami a Polskem, česká knížata uhájila tuto oblast před Piastovci, kteří usilovali o začlenění území k Polsku. Hlavním znakem oddělujícím oblast Kladska od sousedících regionů byla dle autorů především přírodní hranice, kterou tvořila horská pásma v okolí.

Ve středověku bylo, jak autoři uvádí, Kladsko osídleno řídčeji než okolní oblasti, i toto může být jeden z důvodů pozdějšího správního vývoje tohoto regionu. Semotanová a kol. (2015, s. 33) zmiňují, že 13. století bylo pro Kladsko symbolem kolonizace a postupně tak v této oblasti začala převažovat německá kultura i jazyk, s kolonizátory přišla i postupná kultivace půdy a rozšiřování zemědělství v celé oblasti kromě hor.

Kladsko bylo během 13.-15. století mnohokrát využíváno českými králi jako zástava, ať už to bylo ze zahraničně politických nebo finančních důvodů, v roce 1392 došlo dokonce k oddělení panství Homole, ze kterého se stala součást Hradecka, jak dále uvádí autoři. Rok 1459 byl pro Kladsko přelomovým, podle autorů bylo území Kladska v tomto roce povýšeno králem Jiřím z Poděbrad na hrabství a získalo tak autonomii z hlediska státoprávního, ale stále bylo součástí českého státu a poté Pruska a Německa.

Semotanová a kol. (2015, s. 36) uvádí, že během vlády syna Jiřího z Poděbrad došlo ke stabilizaci území, do Kladska bylo navraceno území Broumova a spolu s ním i území Policka, která zůstala součástí Kladska až do konce vlády Poděbradů. Složení obyvatelstva po etnické stránce bylo, jak autoři zmiňují, z převážné většiny České, a to z důvodu vlády Poděbradů, která do Kladska přitahovala české úřednictvo a feudály, východní část Homolska a Dušníky byly postupně germanizovány, a tak české obyvatelstvo zůstávalo především v Českém koutku. V následujících stoletích, podle autorů, převzali vládu nad Kladskem rody Herdeků, poté rakouská větev Habsburků, dále Wittelsbachové a nakonec štyrská větev Habsburků, před vypuknutím třicetileté války na začátku 17. století bylo odhadováno, že v Kladsku žije více než 60 tisíc

obyvatel, během války jejich počet klesl na 38 až 50 tisíc, v první polovině 18. století bylo však Kladsko jediným autonomním územím v celém Českém království.

Za vlády Marie Terezie v roce 1742 bylo podle Semotanové a kol. (2015, s. 37) Kladsko odděleno od Českého království a padlo do rukou Pruska, a od roku 1871 bylo součástí sjednoceného Německa. Dále autoři dodávají, že do roku 1816, než bylo Kladsko připojeno ke slezské provincii Pruska, bylo jistým způsobem samostatné, a to díky zřízenému gubernátorskému úřadu, který se staral o místní správní jednotky. Na závěr autoři uvádějí, že Kladsko bylo postupně rozděleno na dva okresy kladský a bystrický, avšak v roce 1905 pouze 5,14 % obyvatel mluvilo česky, většina obyvatel tedy byla z Německa.

Po konci první světové války mezi lety 1918 a 1919 usilovalo Československo, jak uvádí autoři, o připojení Kladska k nově vzniklému státnímu útvaru. Podle Semotanové a kol. (2015, s. 39) se zde nabízelo hned několik variant, k Československu se mohlo připojit Kladsko spolu s městy Vartou a Rychleby, nejmenší verzí bylo alespoň připojení tzv. Českého koutku, území blízko česko-polských hranic, kde žila početná menšina českých občanů. Dalším z argumentů pro připojení Kladska k Československu bylo, podle Burdy (2012), především historické propojení Kladska a českých zemí, strategická výhoda, která mohla pomoci bránit Československo nebo hledisko ekonomické, na Novorudsku se nacházela velká ložiska uhlí, snahy o připojení však nebyly vyslyšeny a Kladsko zůstalo přičleněno k Německu.

Druhá světová válka byla náročným obdobím pro celé území Evropy i zbytku světa a její pozůstatky jsou na mapě vidět dodnes. Kladsko o jehož připojení usilovalo Československo se stalo podle Semotanové a kol. (2015, s. 39) součástí Polska, mezi oběma státy se vlekly spory, Polsko bylo ochotné postoupit část Kladska Československu jako výměnu za území na Těšínsku a Javornicku, Československo ale tuto nabídku odmítlo a území v okolí lázní Kudowa, jihozápadní část Bystřických hor, okolí mezilesí a okolí Králického Sněžníků zůstalo součástí Polska. Konec války způsobil změny v národnosti struktury obyvatel na území Kladska, jak zmiňují autoři území opustilo německé obyvatelstvo a bylo nahrazeno nově příchozími Poláky z východní a centrální části Polska, spolu s Němci odešli i Češi, kteří žili v Českém koutku a postupně našli domov na Hronovsku a Náchodsku, česká menšina tak v Polsku zanikla.

Pád komunistického režimu a sametová revoluce v roce 1989 znamenala mnoho změn nejen pro Českou republiku. Jak uvádí Semotanová a kol. (2015, s. 42) v roce 1990 se kladským obcím navrátila samospráva, v roce 1994 se začal vytvářet euroregion nazvaný Glacensis, který zahrnuje Kladsko, několik polských okresů a okresy ze tří českých krajů v roce 1996 bylo založeno Sdružení obcí Kladské oblasti.

Polsko se stejně jako Česká republika stalo v roce 2004 členem Evropské unie a v roce 2007 se stalo součástí Schengenského prostoru, což usnadnilo pohyb obyvatel přes státní hranice a napomohlo rozvoji cestovního ruchu v oblasti.

3.5.3. Destinační management v Kladském pomezí

V oblasti Kladského pomezí se destinačním managementem zabývá společnost **Branka o.p.s.** Podle Branka o.p.s. (2019, C) byla společnost založena v roce 1997, jedná se o neziskovou organizaci, která podporuje udržitelný rozvoj cestovního ruchu v Kladském pomezí, sdružuje 22 měst, obcí, svazků a 22 podnikatelů.

Jak uvádí Branka o.p.s. (2019, D) jako organizace cestovního ruchu se především zaslouhuje o organizaci destinačního managementu v Kladském pomezí a průběžně realizuje různé činnosti jako například:

- *„koordinované plánování, organizace, komunikace a rozhodování v TVÚ,*
- *management destinace v oblasti vytváření a prosazení TVÚ a jejích produktů CR na trhu,*
- *respektování a podpora principu partnerství,*
- *respektování a podpora fungujících, pozitivní výsledky přinášejících vztahů a struktur CR,*
- *společně sdílené logo, společné webové stránky, sběr dat,*
- *iniciace partnerství soukromého a veřejného sektoru, podpora sdružení a organizací,*
- *orientace na shodný přístup při řešení otázek rozvoje cestovního ruchu v TVÚ,*
- *orientace na ucelený (celoúzemní) pohled na sektor cestovního ruchu a jeho potřeby.“*

Jak dále Branka o.p.s. (2019, C) uvádí, mezi její **hlavní činnosti** patří:

- propagace Kladského pomezí, vydávání propagačních materiálů
- realizace aktivit destinačního managementu
- zprostředkování spolupráce organizací činných v cestovním ruchu, sportu a kultuře
- příprava, realizace projektů a využívání grantů souvisejících s rozvojem turistiky
- vydávání tiskovin, provozování webových stránek www.kladskepomezi.cz, účast na veletrzích cestovního ruchu
- pořádání osvětových akcí pro obyvatele a podnikatele v cestovním ruchu
- spolupráce s podnikateli v cestovním ruchu, místními sdruženími a organizacemi a polským turistickým regionem
- prosazování zájmů destinace vůči krajskému úřadu, ministerstvu a Czech Tourismu.

Branka o.p.s (2016) uvádí, že zejména rok 2015 byl náročný, plný nových úkolů a plánů, které napomohly pokoření několika rekordů například v množství vydaných tiskovin, množství akcí nebo ukončení realizace investičního projektu na výstavbu rozhleden, který byl asi tím nejnáročnějším v celé historii organizace. Dále autor vyjmenovává další příklady činností jako vydávání turistických novin, propagace a provozování pravidelných linek cyklobusů a skibusů, realizování dlouhodobého projektu Toulavý baťoh, který vytváří programové nabídky pro rodiny s dětmi, a v neposlední řadě také údržba lyžařských i běžeckých tratí. Čtenáře také seznamují s faktem, že během roku bylo vydáno celkem 235 000 kusů různých propagačních materiálů mezi které řadí:

- *„Turistické noviny- léto/zima 2015,*
- *Toulavý baťoh – ilustrovaná mapa,*
- *Cyklobusy Kladským pomezím 2015,*
- *Katalog ubytování,*
- *Image materiál,*
- *Tematické letáky – Příroda, V pohybu, Kultura, TOP akce, S dětmi.“*

K elektronické komunikaci s návštěvníky a obyvateli používají webové stránky www.kladskepomezi.cz, www.toulavybatoh.cz, www.ski.kladskepomezi.cz a profil na sociální síti Facebook.

3.5.4. Symboly a památky

Takto rozmanitý region nabízí návštěvníkům velké množství turisticky zajímavých míst, cílů a kulturních památek. Na území Kladského pomezí se nachází několik chráněných krajinných oblastí, skalních měst, hor, rozhleden, řek, vodní nádrž, zámky, hrady, zříceniny nebo systém válečného opevnění.

Na severu Kladského pomezí se nachází Chráněná krajinná oblast Broumovsko, která jak zmiňuje Branka o.p.s. (2019, A), návštěvníky zaujme především malebnou krajinou, ostrůvky divoké přírody, největším lákadlem jsou ale bezesporu skalní města Adršpašsko-teplické skály a Broumovské stěny. Dále uvádí, že CHKO Broumovsko založena v již v roce 1991 na ploše 410 km² s hlavním cílem postupné obnovy vzhledu a typických znaků místní krajiny, rozvoje ekologicky optimálního systému využití krajiny a jejích přírodních zdrojů. Mezi další skalní turistické cíle patří Stolová hora Ostaš, Křížový vrch nebo Góry Stolowe a Bludské Skály, které jsou v sousedním Polsku.

Kladské pomezí také nabízí velké množství rozhleden a vyhlídek, které za dobrého počasí a viditelnosti nabízí někdy až neskutečné výhledy do okolní krajiny. Mezi nejnavštěvovanější řadí Branka o.p.s. (2019, B) Jiráskovu chatu na Dobrošově u Náchoda, Žaltman nedaleko Malých Svatoňovic, Ruprechtický špičák u Meziměstí nebo rozhlednu Sendraž. Autor dále zmiňuje dřevěné rozhledny Na Signálu nedaleko Horní Radechové, Čáp u Teplic nad Metují, Žernov nebo Slavětín na Markoušovickém hřebeni, které byly vystavěny v roce 2014.

Milovníci vodních sportů a plavání často navštěvují vodní nádrž Rozkoš přezdívanou „východočeské moře“, rybníky Brodský nebo Špínka. Celá oblast Kladského pomezí je plná dobře značených turistických stezek, které turisty zavedou na nejrůznější místa za přírodními i kulturními památkami, jako jsou například zámek Nové Město nad Metují, přírodní rezervace Peklo, Náchodský zámek, pevnost Dobrošov, pevnost Josefov, Zoo ve Dvoře Králové, hospital Kuks, lázeňské město Kudowa-Zdrój, Jestřebí hory, Javoří hory, Jiráskovy skály nebo údolí řeky Úpy. Kladské pomezí nabízí i pravidelné linky cyklobusů a velmi hustou síť cyklostezek.

Dalším často vyhledávaným místem je Babiččino údolí v údolí řeky Úpy, nedaleko České Skalice. Podle Branka o.p.s. (2019, E) se tato národní kulturní a národní přírodní památka řadí k neznámějším a nejoblíbenějším cílům návštěvníků v Kladském pomezí. Celé údolí je pojmenováno podle knižního díla Babička od Boženy Němcové a jak autor dále uvádí v Babiččině údolí je k vidění také pomník Babičky s vnučaty, Viktorčin splav, Staré bělidlo, Panský hostinec nebo Rudrův mlýn a hlavní dominantou je státní zámek Ratibořice, který sloužil jako letní sídlo Kateřiny Vilemíny, vévodkyně Zaháňské.

V Kladském pomezí se také každý rok konají různé kulturní akce a festivaly, asi nejznámější je Mezinárodní folklórní festival v Červeném Kostelci, který se koná vždy koncem srpna. Dalšími hojně navštěvovanými akcemi je divadelní festival Jiráskův Hronov, Mezinárodní horolezecký filmový festival v Teplicích nad Metují, festival studentské tvořivosti Náchodská Prima sezóna, nebo podzimní Náchodské Kuronské slavnosti.

3.6. Euroregion Glacensis

Euroregiony mají v České republice dlouholetou tradici. Tyto dobrovolné svazky obcí a měst ležících na hranicích vznikají po celé Evropě a napomáhají tak k její celkové integraci. V oblasti tzv. Sudet má přeshraniční spolupráce dlouholetou tradici, euroregiony byly v pohraničním území České republiky zřízeny právě za účelem rozvoje přeshraniční spolupráce. Zich (2008, s. 119) uvádí, že euroregiony jsou dvou či vícestranná sdružení založená na politice vzájemné spolupráce a slučování prostředků i sil první Euroregion Nisa byl založen již v roce 1991.

Jak uvádí Nejdler (2011, s. 42) vzájemný vztah cestovního ruchu a regionu začal nabývat na důležitosti především ve druhé polovině 20. století, z pohledu cestovního ruchu se rozlišují především dva základní typy regionů, a sice administrativní a region cestovního ruchu. **Regionem cestovního ruchu** je dle autora především oblast, která je vhodná pro cestovní ruch a disponuje tedy předpoklady jako dostatek přírodních a jiných atraktivit, originalita, dostupnost a vhodná infrastruktura, která bude pro cestovní ruch dostačující. Dále Nejdler (2011, s. 43) zmiňuje, že ideální region cestovního ruchu musí mít dostatečnou velikost a vybavenost, aby byl rozeznatelný a akceptovaný návštěvníky. Pro marketing cestovního ruchu a ideální rozvoj turismu jsou tak dle

autora regiony cestovního ruchu nezbytné. Naopak **administrativní regiony** jsou podle Nejdl (2011, s. 44) základním územním článkem nutným pro regionální rozvoj v České republice, jsou součástí větších územních celků a vznikají správním nebo administrativním aktem.

Euroregion Glacensis se na území České republiky rozkládá v oblasti tří krajů, Královehradeckého, Pardubického a Olomouckého a zajišťuje tak přeshraniční spolupráci na česko-polské hranici. O spolupráci na tomto území se usilovalo již v minulosti, ale největší rozvoj nastal po Sametové revoluci v roce 1989. Euroregion Glacensis (2012 D) informuje že, tento euroregion byl založen 5. 12. 1996 v Hradci Králové a to „*podpisem smlouvy o vytvoření společného Euroregionu Glacensis, uzavřené mezi sdružením měst a obcí Pomezí Čech, Moravy a Kladska na české straně a Sdružením obcí Kladské oblasti na polské straně, bylo završeno několikaleté úsilí o rozvoj vzájemné přeshraniční spolupráce na obou stranách hranice. Byl tak položen základní kámen vzniku největšího a současně nejstaršího česko-polského euroregionu.*“

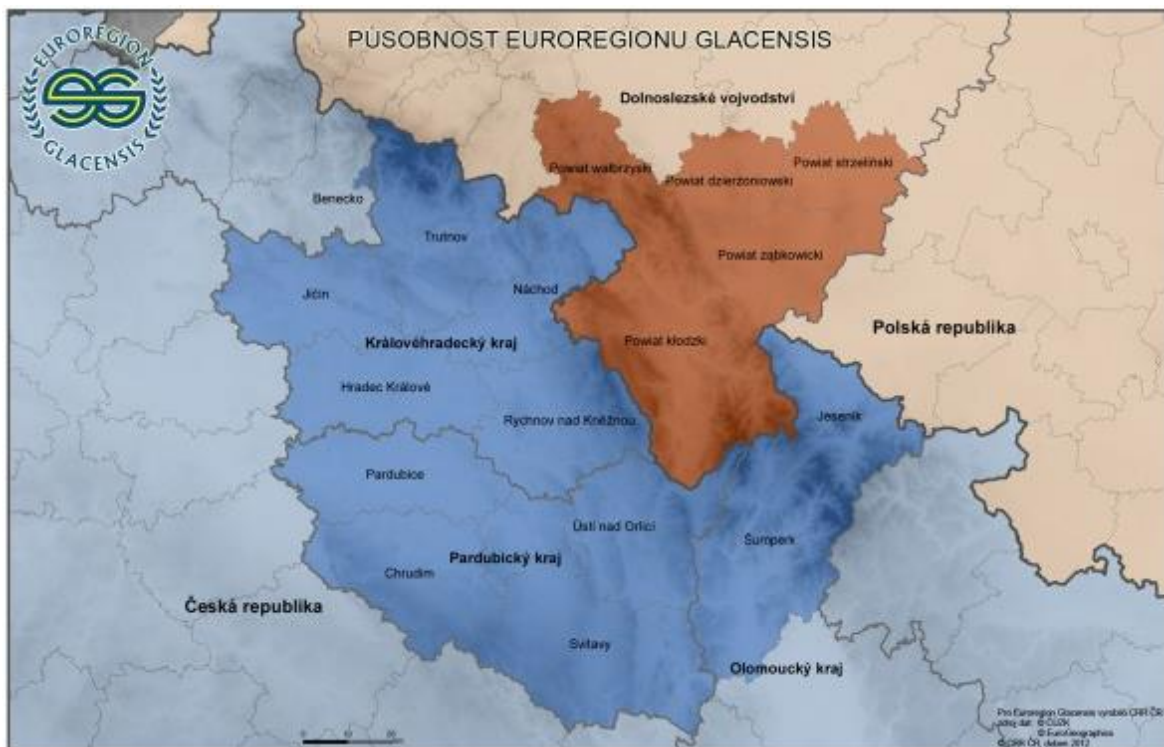
Dle Semotanové a kol. (2015, s. 44) se Euroregion Glacensis vyznačuje specifickými národními, regionálními a kulturními tradicemi a hodnotami, Mezi nejvýznamnější představitele zmíněných hodnot a tradic podle autorů patří místní krajina a místa opředená „zázračnými“ příběhy a legendami z dávné minulosti nebo místa s geniem loci. Jednou z hlavních priorit tohoto sdružení je tak podpora partnerství mezi různými institucemi jako jsou například různé sportovní kluby, školy, zájmová sdružení nebo sbory dobrovolných hasičů.

Euroregion Glacensis (2012 D) uvádí, že do tohoto sdružení měst, obcí a dalších právnických osob patří území okresů v České republice: **Náchod, Trutnov, Jičín, Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou, Ústí nad Orlicí, Chrudim, Svitavy, Pardubice, Šumperk, Jeseník** a v Polsku se jedná o okresy: **Kłodzko, Ząbkowice, Wałbrzych, Strzelin, Świdnica, Dzierżoniów** a město **Wałbrzych**. Dle autora je hlavní sídlo a sekretariát tohoto sdružení pro české části v Rychnově nad Kněžnou a sídlo pro polskou část se nachází v Klodzku.

Spolupráci v rámci euroregionů se na městských úřadech starají jednotlivé odbory. Podle Města Náchod (2017 B) se o zdejší spolupráci stará především odbor kultury, sportu a cestovního ruchu, mezi jehož hlavní činnosti patří:

- „zajišťuje vazby města na odborné orgány státní správy, profesní a zájmové organizace v oblasti kultury, sportu a cestovního ruchu
- spolupracuje při zajišťování významných kulturních, sportovních a společenských událostí a zastupuje město v přípravných org. Týmech takových akcí
- vyhlašuje a organizuje grantové programy na podporu těchto aktivit
- vede přehled kulturních a sportovních organizací ve městě
- využívá informace o kulturním a společenském životě k propagaci města
- spravuje a řídí činnost Městského informačního centra včetně prodeje vstupenek na akce a sezonní pobočku informačního centra – zámek
- zajišťuje účast města na výstavách a veletrzích cestovního ruchu
- vykonává činnost související s účastí města ve sdruženích Kladského pomezí, Euroregion Glacensis, Sdružení lázeňských míst, Sdružení zimních stadionů ČR, MAS Stolové hory, spolupracuje s dalšími sdruženími cestovního ruchu
- ve spolupráci s euromanažery zajišťuje realizaci EU projektů
- zajišťuje spolupráci s partnerskými městy (Klodzko, Kudowa-Zdrój, Halberstadt, Bauska, SK Partizánske, Duszniky-Zdrój. „

Obr.2: Vymezení Euroregionu Glacensis

Zdroj: Euroregion Glacensis (2012 E)

Základním cílem tohoto uskupení je, jak uvádí Euroregion Glacensis (2012 D) zejména rozvoj:

- spolupráce v oblasti hospodářství a obchodu
- územního plánování
- výstavba a rozvoj infrastruktury přesahující hranici státu
- zlepšování a starost o životní prostředí
- rozvoj turistiky
- spolupráce ve školství, sportu a kultuře
- spolupráce v oblasti sociální a humanitární
- spolupráce při ochraně před, během a odstraňování následků živelných katastrof

3.6.1. Vybrané projekty

Za dobu své existence se v Kladském pomezí uskutečnilo již mnoho projektů pod záštitou Euroregionu Glacensis. Tyto projekty vznikly za podpory z Evropské unie a podílely se na nich okresy i města, která jsou součástí tohoto euroregionu.

Mezi významné projekty, které napomáhají rozvoji cestovního ruchu v příhraniční řadě Euroregion Glacensis (2012 A) **Česko-polskou Hřebenovku**, hlavním cílem tohoto projektu, který má dobu realizace od 1. 4. 2018 do 31. 10. 2020, je vytvořit nový produkt přeshraničního cestovního ruchu, a to pomocí obnovení propojení pěší trasy spolu s vybudováním rozhleden a informačních center.

Dalším uskutečněným projektem, jehož vedoucím partnerem je město Rokytnice v Orlických horách, je dle Euroregion Glacensis (2012 C) **Tajemství vojenského podzemí**. Hlavním cílem tohoto projektu, je dle autora využít potenciál kulturního dědictví historických vojenských objektů z 20. století, zrekonstruovat tyto opevnění tak, aby mohla být nabídnuta a zpřístupněna návštěvníkům v původním stavu.

Místa plná rozhledů v Euroregionu Glacensis, projekt, jehož hlavním cílem je dle Euroregionu Glacensis (2012 B) především stavba 6 nových rozhleden, 1 rekonstrukce rozhledy, 1 rekonstrukce vyhlídkového místa a tvorba turistického

produktu „putování po rozhlednách“. Tento projekt byl podle autora realizován v letech 2013 až 2015, partnery projektu byli město Trutnov, obec Horní Čermná, Branka o.p.s, město Kudowa Zdrój, Radków nebo Nowa Ruda.

Mezi další projekty, které Euroregion Glacensis (2012 A) zaštiťuje patří Učíme se od sousedů, cyklobusy Orlických hor, nebo Euroregion Glacensis v historických mapách.

4. Praktická část

Praktická část této práce se zabývá především popisem a zhodnocením fungování přeshraniční spolupráce ve vybraných městech Náchod a Kudowa-Zdrój. Celkem byly zformulovány čtyři výzkumné otázky. K získání odpovědí na tyto výzkumné otázky bylo použito dotazníkového šetření mezi obyvateli obou měst. Dotazník byl zveřejněn na webové stránce survio.com. V úvodu této části práce bylo popsáno zkoumané území obou měst a společné akce, které byly uspořádány v rámci přeshraniční spolupráce. Následovalo vyhodnocení dotazníků a v poslední části této práce byly porovnány výsledky dotazníkového šetření, vyhodnoceny závěry a navržena další doporučení.

4.1. Náchod

Náchod, okresní město ležící ve Východních Čechách v Královéhradeckém kraji na hranicích s Polskou republikou. Město se nachází v údolí řeky Metuje a jeho hlavní dominantou je zámek, který stojí na kopci nad městem. Náchod byl založen ve 13. století a nyní zde žije více než 20 tisíc obyvatel. Náchodem vede hlavní dopravní tah z Prahy do Vratislavi. Toto město nabízí nejen svým obyvatelům, ale i návštěvníkům velké množství různých památek a aktivit. Mezi nejoblíbenější patří Náchodský zámek, historické centrum města a náměstí, divadlo, vojenský hřbitov, vyznavači sportů ocení letní koupaliště, krytý bazén, zimní stadion i velké množství cyklostezek v okolí.

4.1.1. Historie

Jak uvádí Baštecká (2009, s. 7) již od pravěku procházela průsmykem mezi Brankou a Homolkou zemská stezka vedoucí z Prahy přes Hradec Králové až do vzdálené Vratislavi, prvním předchůdcem Náchoda jak ho známe dnes, byla trhovářská ves na místě dnešního Starého Města. Dále Baštecká (2009, s. 8) zmiňuje, že samotné město i hrad vznikly současně kolem poloviny 13. století jako důsledek kolonizačního procesu, který proběhl ve 12. století.

Autorka dále uvádí, že hrad byl založen rytířem Hronem z rodu Načeraticů, což je doloženo první písemnou zmínkou o městě z roku 1254, dalšími významnými majiteli, kteří se na hradě během let vystřídali byli například Jan Lucemburský, rod Smiřických, nebo rod Piccolomini, který se zasloužil o jeho barokní přestavbu v letech

1650 až 1659. Dalšími zmíněnými majiteli byl vévoda Petr Kurónský, vévodkyně Kateřina Vilemína Zaháňská a od poloviny 19. století rod Schaumburg-Lippe. Majitelů měl hrad, později zámek, opravdu velké množství a každý z nich se podílel na změnách, které dotvořily zámek do podoby, jak jej známe dnes. Je to dominanta celého města Náchod viditelná z širokého okolí a vítající návštěvníky již při vstupu do města, ať už ze strany od České Skalice, Nového Města nad Metují, Červeného Kostelce nebo Kudowy-Zdrój.

Spolu s barokní přestavbou zámku v letech 1650 až 1659 probíhaly dle Baštecké (2009, s. 9) i další budovatelské práce v celém městě, byla vydlážděna hlavní ulice, dodnes známá jako Kamenice, po požáru města byla přestavěna i barokní radnice, změny zaznamenal i kostel sv. Vavřince stojící na náměstí.

Jak dále Baštecká (2009, s. 10) uvádí největší rozmach města a změny v životě obyvatel přinesla druhá polovina 19. století, největší podíl na tom měl vznik samosprávy města, rozvoj průmyslu, železnice, školství a s tím spojený nárůst obyvatelstva a staveb domů kolem středu města.

Zásadní vliv na hospodářství Náchoda měla bezesporu podle Baštecké (2009, s. 10) textilní výroba, která zaznamenala největší rozmach v roce 1882 po postavení dvou malých mechanických tkalcoven a na začátku 20. století se z Náchoda stalo bavlnářské centrum Rakouska-Uherska, tzv. Manchester českého východu. S rozšiřujícím se průmyslem a zástavbou se obyvatelům města zlepšovaly podmínky k životu. Jak dále autorka zmiňuje, zhruba v polovině 19. století zaznamenal Náchod postupnou obnovu chátrajících dřevěných domů na zděné domy a zpevňování komunikací, které napomohlo propojit centrum města s předměstími. V sedmdesátých letech 19. století oblast celého města rozdělila železnice, autorka zmiňuje, že tato skutečnost napomohla k nárůstu průmyslové zástavby. Z hlavní ulice, Kamenice, se tak stala hlavní obchodní ulice a na náměstí vyrostla novorenesanční radnice, v jejím okolí banky a v rohu náměstí městské divadlo spojené s hotelem. Jeho budova je i v dnešní době dominantou celého náměstí.

Vzhled města byl pozměněn, jak zmiňuje Baštecká (2009, s. 11) především stavbami ze 30. let 20. století, kdy v Náchodě působili mimo jiné architekt Pavel Janák a Otakar Novotný a podle jejich návrhů se realizovaly stavby, které mnohdy stojí

v Náchodě dodnes. Autorka uvádí, že podle projektu Milana Babušky byla postavena budova pošty na náměstí v roce 1930, dva roky před výstavbou pošty byla podle návrhu M. Babušky a L. Machoně postavena sokolovna v Tyršově ulici, během let 1925 až 1929 vyrostla za tratí budova Husova sboru na návrh Bohumila Kuchaře, nad místní nemocnicí byly podle návrhu Bohumila Slámy postaveny Masarykovy obecné a měšťánské školy. V roce 1938 byla podle autorky dokončena budova okresního soudu a v průběhu 30. let se ve městě také vybuchovala kanalizace, vodovod i novinka té doby, kterou byl parovod.

Čtyřicátá léta znamenala podle Baštecké (2009, s. 11) zakrytí potoku Radechovka a začátku stavby „dálnice“, páteřní komunikace, která odlehčila dopravu v centru města. V šedesátých letech se dle Baštecké (2009, s. 12) začalo v Náchodě planýrovat a stavět socialistické panelákové sídliště, bylo to na úkor oprav a udržování starých domů, které demolicí uvolnily místo sídlištěm. Největší sídliště se nacházelo na plhovském předměstí a podle autorky se jednalo téměř o 1000 bytů a kvůli jeho stavbě musela být původní zástavba zdemolována.

V roce 1989 byly dle autorky postaveny například budovy Státní spořitelny a Státní pojišťovny, zároveň s výstavbou budov občanské vybavenosti se stavěly rodinné domy a bytovky. V roce 2004 se Česká republika stala členem Evropské unie a v roce 2007 vstoupila do Schengenského prostoru, který usnadnil pohyb občanů do zahraničí a velkou měrou přispěl v rozvoji cestovního ruchu v příhraničních městech.

Dnes je Náchod městem, jak uvádí autorka, kde vedle sebe stojí moderní i historické budovy a památky s bohatou historií, má širokou síť obchodů a služeb pro místní obyvatele a může jim dokonce nabídnout místní pivovar Primátor a velké množství válečných památek a opevnění z roku 1938.

4.1.2. Osobnosti města

Ve městě Náchod se narodilo nebo žilo velké množství známých a významných českých osobností. Jak uvádí město Náchod (2017 A) patří mezi ně bezesporu rytíř **Hron z Náchoda**, který se postaral o založení hradu a města ve 13. století, dalším byl **Antonín Strnad**, který se v Náchodě narodil, byl to matematik, astronom, ředitel hvězdárny v Klementinu, profesor a rektor pražské univerzity, zemřel v roce 1799. Dalším, kterého autor zmiňuje byl **Jan Karel Hraše**, inspektor a ředitel škol, historik,

architekt, autor dějin Náchoda a zakladatel zdejšího městského muzea. Významným starostou města, ochotníkem, představitelem mnohých spolků a sokolníkem byl podle autora zajisté **JUDr. Josef Čížek**, který se zasloužil o rozvoj města. Bylo podle něho pojmenováno divadlo, které se nachází v centru města. Významnou osobností narozenou v Náchodě byl také dle autora **Jan Letzel**, architekt, který navrhoval stavby v Japonsku a jeho Hirošimský dóm, konkrétně jeho ruiny, které zbyly po ničivém výbuchu v roce 1945, jsou zapsány na seznam kulturního dědictví Unesco. Místní střední průmyslová škola stavební nese jeho jméno. Asi tou nejvýznamnější osobností narozenou v Náchodě je, jak autor uvádí, **Josef Škvorecký**, český spisovatel, redaktor a překladatel, který své životní zkušenosti ze života v Náchodě využil při tvorbě románu Zbabělci a Prima sezona, společně s manželkou také založil známé nakladatelství Sixty-Eight Publishers v Torontu, kam emigroval a kde v roce 2012 zemřel. Na jeho počest je na náměstí v Náchodě umístěna lavička s jeho sochou a u významných budov a míst, kde žil jsou po celém Náchodě umístěny pamětní desky.

4.1.3. Turistické cíle

Město Náchod může nejen svým obyvatelům, ale i návštěvníkům, kterých v posledních letech s rozmachem cestovního ruchu velmi přibývá nabídnout mnoho krás a zajímavostí.

Mezi nejvyhledávanější patří Státní zámek Náchod, který se nachází na kopci nad náměstím a je hlavní dominantou města. Zajímavostí, která láká k návštěvě zámku jsou dva medvědi Ludvík a Dáša, kteří žijí v hradním příkopu. Jak zmiňuje Národní památkový ústav (2019), zdejší medvědárium bylo na zámku zřízeno již v roce 1994, přestavba hradního příkopu byla nákladná (jen mříže a ocel stály před 300 tisíc korun) a postupné úpravy a vylepšení probíhají dodnes. Autor dále zmiňuje, že medvědi mohou využívat ve výběhu bazének na osvěžení nebo mohutnou prolézačku s odpočívadlem, zároveň se jedná o největší medvědinec v Čechách.

Hned pod zámkem v centru města je Masarykovo náměstí, které je centrem celého města a nachází se zde Městské divadlo Dr. Josefa Čížka, známé jako Beránek. Na náměstí stojí také novorenesanční budova radnice, historická budova pošty, gotický kostel sv. Vavřince nebo lavička se sochou Josefa Škvoreckého.

Náchod nabízí i mnoho možností ke sportování, v letních měsících je hojně navštěvováno Jiráskovo koupaliště, které se nachází na okraji města, směrem na Červený Kostelec. V Náchodě a jeho okolí je také velké množství cyklostezek, které ocení cyklisté i in-line bruslaři. V zimě mohou vyznavači plavání navštěvovat krytý bazén se saunou, hned za bazénem je zimní stadion, kde se pořádají veřejná bruslení, hokejová utkání, nebo krasobruslařské závody.

V místní části Náchoda, Běloves, se nachází bývalé budovy lázní, které byly koncem 20. století uzavřeny a dělají tak z Náchoda jediné lázeňské město v České Republice bez fungujících lázní. Náchod je také znám pro své výborné pivo, nachází se zde pivovar Primátor, který za své pivo obdržel již řadu ocenění. Jak uvádí Primátor a.s. (2019) na svých webových stránkách, pivovar byl v Náchodě založen již v roce 1872, v roce 1935 byla zavedena obchodní známka „Náchodský Primátor“, která je používána dodnes, od roku 1951 do roku 1993 byl pivovar státním podnikem.

4.2.Kudowa-Zdrój

Toto lázeňské město se nachází v Kladsku hned za hranicemi s Českou republikou, jen pár kilometrů od Náchoda. Hlavní chloubou celého města je bezpochyby lázeňský park s kolonádou, který je velmi hojně navštěvován turisty. Město Kudowa Zdrój nabízí mnohem více než jen lázně a přilehlý park, velmi oblíbená je také místní kostnice, aquapark s tobogánem, skanzen Pstražna, nákupní tržnice na okraji města, nebo nedaleké Stolové hory. Semotanová a kol. (2015, s. 133) uvádějí, že Kudowa-Zdrój (česky Lázně Chudoba, německy Bad Kudowa) leží na potoce Bystra, který je přítokem řeky Metuje.

4.2.1. Historie

Podle Semotanové a kol. (2015, s. 133) je první zmínka o městě datována již do roku 1354, ale až v 16. století se začal užívat název Chudoba, původně tato obec patřila k hradu Homole a později patřila k novoměstskému panství.

Město Kudowa-Zdrój je známé především pro své lázně s přilehlým parkem a lázeňskou kolonádou, které jsou častým cílem nejen hostům lázní ale i turistů, kteří tímto městem projíždí. Podle autorů se první zmínky o léčivých pramenech objevují

v roce 1580, první lázeňský dům zde byl postaven v roce 1636, v roce 1783 zde byla založena balneologická společnost a první zaznamenaný reklamní leták lákající do místních lázní je znám z roku 1801. Voda z léčivých pramenů v Kudowě se dle autorů zasílala dokonce až na panovnický dvůr do Berlína, po konci napoleonských válek začal rozvoj lázní a bylo upraveno centrum obce, vystavěny další lázeňské domy a vybudovaná lázeňská promenáda.

Průmysl dle Semotanové a kol. (2015, s. 134) zaznamenal největší rozmach až po roce 1906, kdy zde byla otevřena moderní fabrika tkalcovny firmy Christian Dierig. Začátkem 20. století byla, podle autorů, založena akciová společnost AG Kudowa, jejímž hlavním úkolem bylo pečovat o rozvoj lázní, zároveň byl také zaveden vodovod, kanalizace, elektrifikace obce, postaven hotel Fürstenhof a další luxusní vily.

Zdejší lázně za dobu své existence přilákaly velké množství významných hostů. Autoři uvádí, že v roce 1790 navštívil místní lázně Johan Wolfgang Goethe, v roce 1813 zde pobýval Fridrich Vilém III., sílu léčebných pramenů vyzkoušel i Winston Churchill, Alois Jirásek nebo František Xaver Šalda, největší rozmach však lázně zaznamenaly po roce 1905, kdy byla do města zavedena železnice z Kladska.

Období druhé světové války bylo pro lázně i celé město složité. Autoři zmiňují, že během války byl z lázní vytvořen lazaret, tkalcovna i nově vybudovaný podnik na kuličková ložiska sloužily převážně pro potřeby na frontě. Železniční propojení Kudowy s Českou republikou chybí obyvatelům dodnes. Na konci druhé světové války zmiňují autoři snahu o propojení železnicí, v roce 1945 byla postavena provizorní trať po které cestovali Poláci na nucené práce do západní Evropy, po válce byla však trať pro své nevyhovující podmínky uzavřena o pár let později rozebrána. Dodnes není žádné fungující železniční spojení mezi Náchodem a Kudowou-Zrój.

Dnešní název Kudowa-Zdrój byl dle autorů zaveden v roce 1946 a rok předtím byla obec povýšena na město, odsunutě německé obyvatelstvo nahradili Poláci z východu a zdejší starosta Josef Bernard se pokoušel připojit město k Československu, ale neuspěl a byl odsunut do Německa. V Kudowa-Zdrój podle autorů žila početná česká menšina a fungovala zde i česká škola, v roce 1949 zde byl založen

československý Komenského spolek, který byl ovšem v 60. letech připojen do celopolského spolku Čechů a Slováků a jeho činnost postupně upadala.

Sametová revoluce v České republice v roce 1989 otevřela státní hranice a tím vznikalo i více možností pro místní obyvatele i návštěvníky z okolních zemí. Autoři uvádějí, že nejčastěji zde byla turistika zaměřena ze strany českých obyvatel zejména na nákupní tržnici s polským zbožím a poté se také začali postupně vracet lázeňští hosté a lázeňská i turistická infrastruktura. Nákupní tržnice zůstala velmi oblíbeným místem k nákupu různého zboží u českých obyvatel dodnes.

Na začátku nového tisíciletí, v roce 2002 byl dle Semotanové a kol. (2015, s. 135) ve městě vybudován aquapark, stavěly se nové lázeňské budovy, v roce 2010 se ze státních lázní stal soukromý podnik a od roku 2014 patří firmě Uzdrowiska Klozkie, které vlastní i Dušniky a Polanice. Místní aquapark je znám zejména pro svůj dlouhý tobogán, který vede mimo budovu bazénu a nabízí tak zajímavý zážitek z jízdy. Jak uvádí Poznejpolsko (2019), dnes se v lázních léčí především onemocnění srdce a celého oběhového systému, poruchy činnosti štítné žlázy, poruchy zažívání a další, v objektu lázní se nachází celkem 9 léčebných pramenů, které vyvěrají v přilehlém lázeňském parku a celkem 5 z nich obsahuje alkalickozemité a arsenoželezité kyselky.

4.2.2. Osobnosti města

Ve městě Kudowa-Zdrój se narodilo nebo žilo mnoho známých a významných osobností. Semotanová a kol. (2015, s. 135) zmiňují **Annou Bernardovou**, spisovatelku, která se zde v roce 1865 narodila, dále se zde narodili spisovatelé **Jan Koplowitz** v roce 1909 a v roce 1945 **Ralf Thenior**. V místním hostinci „U čtyř lip“, jak zmiňují autoři, zemřel v roce 1945 poslední šlechtický majitel sousedního náchodského zámku **Friedrich zu Schaumburg-Lippe**, který byl z Čech vyhnán po konci druhé světové války.

4.2.3. Turistické cíle

Lázeňské město nabízí návštěvníkům mnoho zajímavých míst k navštívení. Největší chloubou celého města a zároveň turisticky nejvyhledávanějším místem jsou samozřejmě již zmiňované lázně s kolonádou, na které se nachází mnoho útulných restaurací a kaváren. Přilehlý lázeňský park je vhodným místem pro odpočinek a procházky, maminky ocení i zdejší hřiště pro děti.

V okolí města se nachází velké množství „lovisek ryb“, kde si můžete samy chytit čerstvého pstruha a poté ho nechat připravit k jídlu v restauraci. Tato místa bývají častým cílem cyklistů, kteří využívají cyklostezky vedoucí z Náchoda kolem řeky Metuje až do Polska. Nákupní tržnice, která se nachází na kraji měště je stále velmi vyhledávaná návštěvníky z celého území Čech. Nejčastější formou jsou autobusové zájezdy pořádané různými společnostmi.

Nejstarší stavbou ve městě je dle autorů farní kostel sv. Kateřiny vystavěný v roce 1679, moderní farní kostel Milosrdenství Božího vystavěný v roce 1972 se nachází ve Sloneczné ulici. V severní části města, nedaleko lázeňského parku se nachází kostel se zvonící, hřbitovem a kostnicí, podobná je k vidění v Kutné Hoře. Semotanová a kol. (2015, s. 91) uvádí, že nynější stavba kostela pochází z 16. století a zvonice byla vystavěna v roce 1603 pro vojenské účely. Dále autoři uvádí, že místní kostnice, která byla budována od roku 1776 českým knězem Václavem Tomáškem snažícím se poukázat na nesmyslnost válečných konfliktů, ukrývá přes 3 000 lidských ostatků, které patří zejména obětem sedmileté války, ostatky dalších 20 000 zemřelých jsou umístěny v kryptě pod kaplí.

Kousek za městem jsou často navštěvovány Góry Stolowe, které návštěvníky lákají na bohatou faunu, floru a v neposlední řadě na krásné vyhlídky s výhledy po okolí. Podle Semotanové a kol. (2015, s. 103) uzavírají ze západu Kladskou kotlinu a severozápadním výběžkem zasahují do Česka, kde jsou známé jako Broumovské stěny, jejich nejvyšším vrcholem, který je zároveň nejvyšší pískovcovou horou Polska, je Szczeliniec Wielki (česky Velká Hejšovina) 919 m. n. m. Jihovýchodní část tohoto pohoří je dle autorů velmi bohatá na různé skalní útvary jako hříby, věže, kužely nebo skalní bludiště, která vznikla zvětráváním pískovcových vrstev. Celá oblast Stolových hor je bohatě zalesněna a biologové tu napočítali více než 510 druhů vyšších rostlin, 227 druhů mechů a 300 ha luk se vzácnými druhy květin, jak uvádí autoři. Oblast Stolových hor byla podle Semotanové a kol. (2015, s. 104) v roce 1993 vyhlášena za Park Narodowy Gór Stolowych s celkovou rozlohou 63,4 km², nabízí více jak 100 km turistických cest, 8 cyklostezek, 8 naučných stezek, 7 tras pro výlety na koních a dále se také uvažuje o jeho zařazení do mezinárodní biosferické rezervace ve spolupráci s českou navazující CHKO Broumovsko.

V západní části Stolových hor se nachází pískovcové město Bledne Skaly (česky Bludné skály), Semotanová a kol. (2015, s. 80) popisuje toto území jako labyrint chodeb zaujímavější plochu 21 ha, k nejzajímavějším útvarům zde patří Kurzi Stopky, Kuchnia, Stolowy Glaz nebo Dwunożny Grzyb. Dále autoři uvádí, že Bledne Skaly byly v roce 1957 prohlášeny za přírodní rezervaci a od roku 2009 je z českého Machova vyznačena turistická trasa až ke státní hranici.

Obec Pstrażna (česky Stroužný) se nachází ve Stolových horách a podle Semotanové a kol. (2015, s. 172, 173) byla založena již v 15. století, od roku 1984 se ve svahu nad obcí nachází skanzen, který byl původně pobočkou muzea ve Valbřichu, ale od roku 2006 je jeho zřizovatelem město Kudowa-Zdrój. V tomto skanzenu, jak uvádí autoři, obdivují návštěvníci ukázky architektury a umění z oblasti Sudet jako jsou obytná stavení, stodola z Čermné, zájezdní hospoda z Dolního Šalejova, kovárna z roku 1856 i s nástroji a náradím nebo včelín. V nejvyšší části skanzenu s vyhlídkou na Krkonoše byl v roce 2007 zrekonstruován větrný mlýn z obce Jablów a součástí tohoto skanzenu je také podle autorů přírodní amfiteátr, který je často využíván k folklórním slavnostem.

Vyznavači zimních sportů často vyhledávají necelých 20 km vzdálený lyžařský areál Zielenec, který nabízí velké množství sjezdařských i běžkařských tratí.

4.3. Společné projekty

Oblast tzv. Českého koutku byla již minulosti často spojována s integrací a přátelstvím mezi obyvateli. Složitě politické podmínky však zamezily rozvoji spolupráce. Za pomoci Evropské unie a Euroregionu Glacensis se nyní vedení měst Náchod a Kudowa-Zdrój snaží tyto staré křivdy odčinit a navázat přátelské kontakty mezi obyvateli obou měst. Vstup do Schengenského prostoru usnadnil fungování spolupráce obou měst, pohyb obyvatel i administrativní zátěž, protože v obou státech platí stejné evropské směrnice pro rozvoj přeshraničních vazeb.

Města Náchod a Kudowa-Zdrój získala ve 21. století šanci vytvořit stabilní funkční a prostorové vazby, mají možnost pokusit se o realizaci spolupráce v rámci přeshraničního evropského města. Na prahu desátého výročí vstupu našich států do Evropské unie a na začátku rozpočtového období 2014–2020 budou moci Náchod

a Kudowa-Zdrój definovat své cíle a rozvojové výzvy, a to díky integrovanému, společnému přístupu k zhodnocení stávajících vnitřních a vnějších podmínek. Definice těchto cílů by měla umožnit synergicky využít potenciál obou měst, která jsou s ohledem na svou polohu a společné historické a národnostní otázky připravena fungovat v rámci evropského města.“ (město Náchod, 2013, s. 5)

Podle města Náchod (2013, s. 7) je základem pro dobré vzájemné vztahy mezi těmito městy především společné kulturní dědictví a tradice pramenící z dlouholetého soužití více národností na polsko-českém pomezí. Tato města mají dnes podle autora převážně národnostně jednolitou společnost, která si uvědomuje výhody vzájemné spolupráce a bariéry oddělující obě města jsou již dnes spíše na administrativní úrovni díky evropské integraci a globalizaci. Přeshraniční spolupráce jako taková začala v těchto městech v roce 2002, kdy byla podle autora podepsána dohoda o vzájemné spolupráci v oblasti ekonomiky, sportu, kultury a sociální oblasti. Hlavním cílem této dohody je, jak autor uvádí, především realizace cílů jako je např. snížení negativních dopadů regionu na periferii, zejména zlepšení infrastruktury, rozvoj cestovního ruchu s využitím přírodních a historických krás regionu, podpora místních podnikatelů a v neposlední řadě ochrana životního prostředí.

Dále město Náchod (2013, s. 9) uvádí příklady realizovaných projektů:

- **„Česko-polské komunikace se sdíleným provozem pěším, cyklistickým a automobilovým v Kladském pomezí.“** Hlavním cílem je zlepšení stavu komunikací, modernizace regionálních komunikací pro pěší a cyklisty, která spojuje města Hronov, Náchod, Nové Město nad Metují s Kudowou-Zdrój
- **„Třídění komunálních odpadů v evropském městě Náchod-Kudowa-Zdrój.“** Hlavním cílem tohoto projektu je pořádání společných aktivit, které budou obyvatelé motivovat ke třídění odpadů, byla navázána spolupráce technických služeb obou měst a bylo také zorganizováno několik vzdělávacích akcí pro děti
- **„Společné pracoviště – jako styčný bod přeshraniční spolupráce.“** Tento projekt byl pod záštitou ředitelství policie Královehradeckého kraje a Sudecký Oddział Strażny Granicznej w Klodzku a umožnil spolupráci obou partnerů a využívání společných prostor policejních, hraničních, celních orgánů

a vytvořil smíšené hlídky na vyhodnocování dopravní situace v přeshraničním provozu

- **„Vodní evropské město Náchod – Kudowa-Zdrój.“** Tento projekt společně zapojil obyvatele při různých fyzických aktivitách jako plavecké závody, setkání sportovních klubů nebo poskytl školení první pomoci
- **„Evropské kulturní město Kudowa – Náchod – Hronov.“** V rámci tohoto projektu byly uspořádány kulturní akce jako: Dny umění v pohraničí, Mořský festival v pohraničí, Polsko-české dny moře, Putovní filmový festival, nebo Hudební festival.

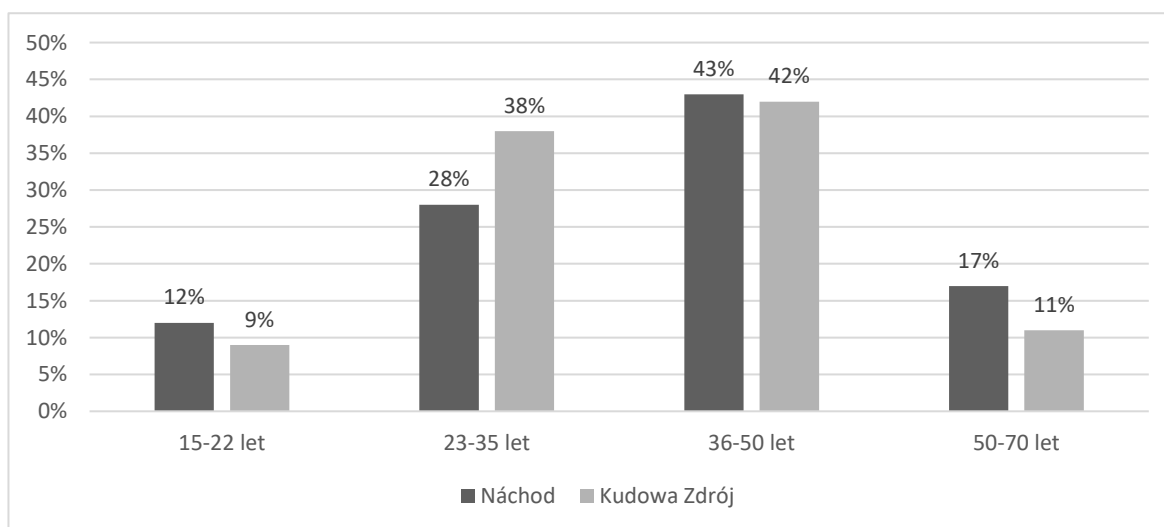
Město Náchod (2019) na svých webových stránkách také informuje obyvatele i návštěvníky o plánu kulturních a sportovních akcích pořádaných každoročně v Náchodě a sousední Kudowa-Zdrój. Podle autora se jedná v Náchodě o Náchodské Májování, festival studentské tvořivosti Náchodská Prima sezóna a Festival Camerata Nova Náchod pořádané v květnu, Dobrošovské dřevobraní pořádané v červenci, Vavříneckou pouť pořádanou v srpnu, Náchodské Kuronské slavnosti pořádané v září a Sněháňky nebo Vánoce v Náchodě, které jsou pořádané v prosinci. Kudowa-Zdrój může dle autora nabídnout Běh paměti padlých vojáků v březnu, Kudovské májování, Běh „Polsko-česká dvoudestíka v květnu, Dny Kudowy v červnu, Polsko-české dny moře, Běh Homolanů, Kudovské filmové léto a CZ-PL Festival v červenci, Dožínky – tradiční akce ve skanzenu Pstražna a Mezinárodní Moniuskův Festival v srpnu, Fórum tradic a Svátek brambor ve skanzenu Pstražna v září a Adventní trhy v prosinci.

Na závěr město Náchod (2013, s. 11) uvádí, že hlavním klíčem k úspěšné přeshraniční spolupráci je především vzájemná důvěra a připravenost předat ve vybraných oblastech partnerskému městu zodpovědnost, tak aby byla posílena integrace.

4.3 Dotazníkové šetření

Uvedený dotazník obsahuje celkem 13 otázek, které jsou převážně uzavřené a první tři zjišťují pohlaví, adresu bydliště a věk respondenta. U otázek č. 1, 3, 5, 6, 7, 9 a 10 měli respondenti možnost výběru jedné konkrétní odpovědi a otázky č. 2, 4 a 8 byly otevřené. První část otázek byla zaměřena na město Náchod, co vnímají jako hlavní symbol jeho obyvatel a co zde nejčastěji navštěvují, následovaly stejné otázky o sousedním městě Kudowa-Zdrój. Poslední část dotazníku byla věnována otázkám odkud obyvatelé získávají informace o spolupráci měst, zda ocenili vstup do Schengenského prostoru, zda mají nějaké doporučení pro zlepšení spolupráce a jaké jsou jejich další cíle návštěv v okolí. Pro obyvatele Kudowy-Zdrój byl dotazník přeložen do polského jazyka.

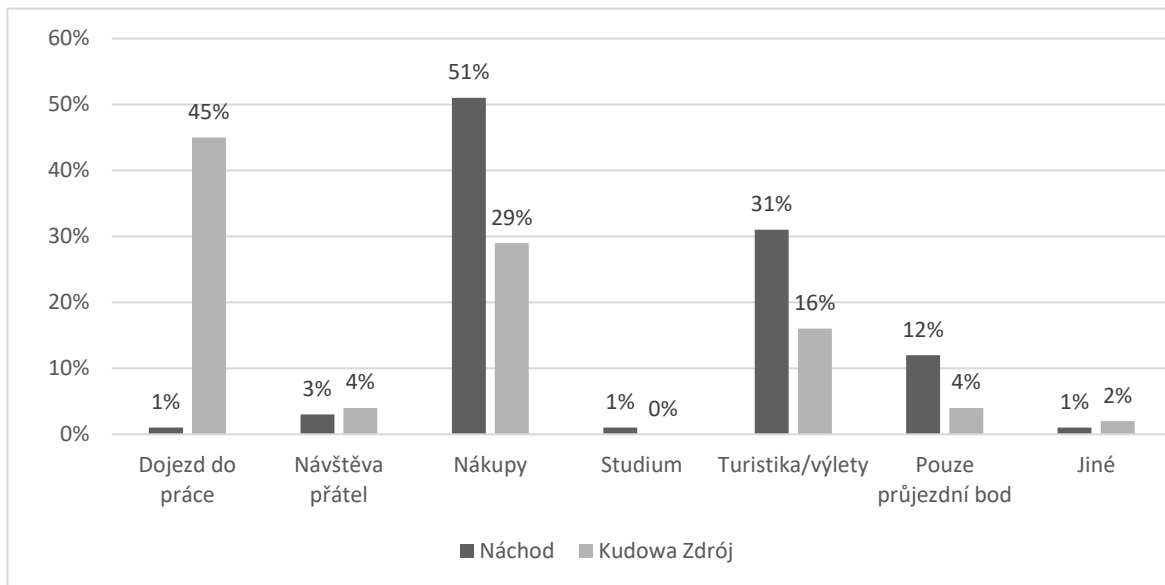
Dotazníky byly umístěny na webovou stránku survio.com, zároveň byly mezi respondenty rozšířeny pomocí zveřejnění odkazu na dotazník v místních skupinách na sociální síti facebook a papírovou formou. Osloveni byli pouze respondenti s bydlištěm v Náchodě nebo Kudowa-Zdrój. Zúčastnilo se celkem 240 respondentů, 130 s bydlištěm v Náchodě a 110 s bydlištěm v Kudowa-Zdrój. Jednalo se celkem o 57 mužů a 68 žen z Náchoda. Nejvíce respondentů 43 %, jak ukazuje následující graf, bylo ve věku 36 až 50 let, 29 % ve věku 23 až 35, 16 % ve věku 50 až 70 a nejméně respondentů, celkem 15 bylo ve věku 15 až 22 let. V sousedním městě Kudowa-Zdrój odpovědělo celkem 60 mužů a 50 žen. Nejvíce respondentů 42 % bylo ve věku 36 až 50 let, 38 % bylo ve věku 23 až 35 a nejméně respondentů bylo ve skupině 50 až 70 let, celkem 12 a ve skupině 15 až 22 let, celkem 10 respondentů.

Graf 1: Věk respondentů Náchod/Kudowa-Zdrój

- **Jaké jsou Vaše hlavní cíle cesty do sousedního města? / Jakie są najczęstsze powody Twojej podróży do sąsiedniego miasta?**

Tato jednoduchá první otázka byla zaměřena na zjištění nejčastějšího cíle cesty dotazovaných do sousedního města a měla respondenty přimět k vyplnění dotazníku. Dotazovaní měli na výběr ze sedmi možností. Na následujícím grafu jsou znázorněny odpovědi na danou otázku.

Graf 2: Hlavní cíle cesty do sousedního města

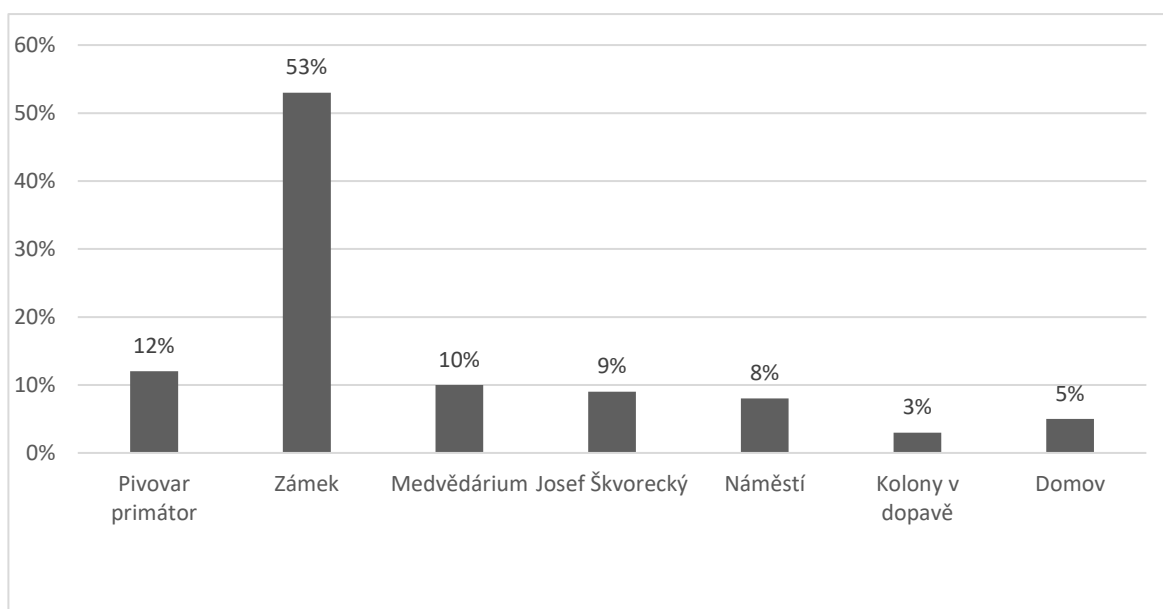
Tento graf potvrzuje, že většina dotazovaných obyvatel Kudowy-Zdrój dojíždí za prací do sousedního města, ze všech dotazovaných se jednalo o celých 45 %. Toto vysoké číslo může být způsobeno velkým množstvím výrobních firem v Náchodě, jedná se např. o Pekařny a Cukrárny Náchod, Atas, Rubenu nebo firmu Hronovský, které nabízejí mnoho pracovních příležitostí i pro dělníky ze sousedního Polska. Dalším častým cílem jsou nákupy 29 % a 16 % dotazovaných obyvatel Kudowy jezdí do Náchoda za účelem výletu nebo turistiky. Mezi nejméně časté odpovědi byla zařazena možnost návštěvy přátel pouze 4 % a využívání Náchoda pouze jako průjezdního bodu při cestě jinam, tuto možnost zaškrtnla také pouze 4 % dotazovaných.

Naopak dotazovaní obyvatelé Náchoda míří do sousedního města nejčastěji za nákupy, celých 51 %. Asi nejčastěji vyhledávaným místem k nákupům je místní tržnice a okolní supermarkety, které nabízí potraviny za nižší ceny. Za prací, která byla nejčastějším důvodem cesty obyvatel Kudowy, dojíždí z Náchoda pouhé 1 %

dotazovaných. Druhým nejčastějším udávaným důvodem byla turistika a výlety po okolí Kudowy-Zdrój, což si za svůj nejčastější cíl vybralo celkem 31 % respondentů. Zajímavou odpovědí zařazenou ve skupině jiné bylo, že nejčastějším důvodem cesty do sousedního města je členství v tamějším šachovém klubu.

- **Co je pro Vás hlavním symbolem města Náchoda? / Co jest dla Ciebie głównym symbolem miasta Náchod?**

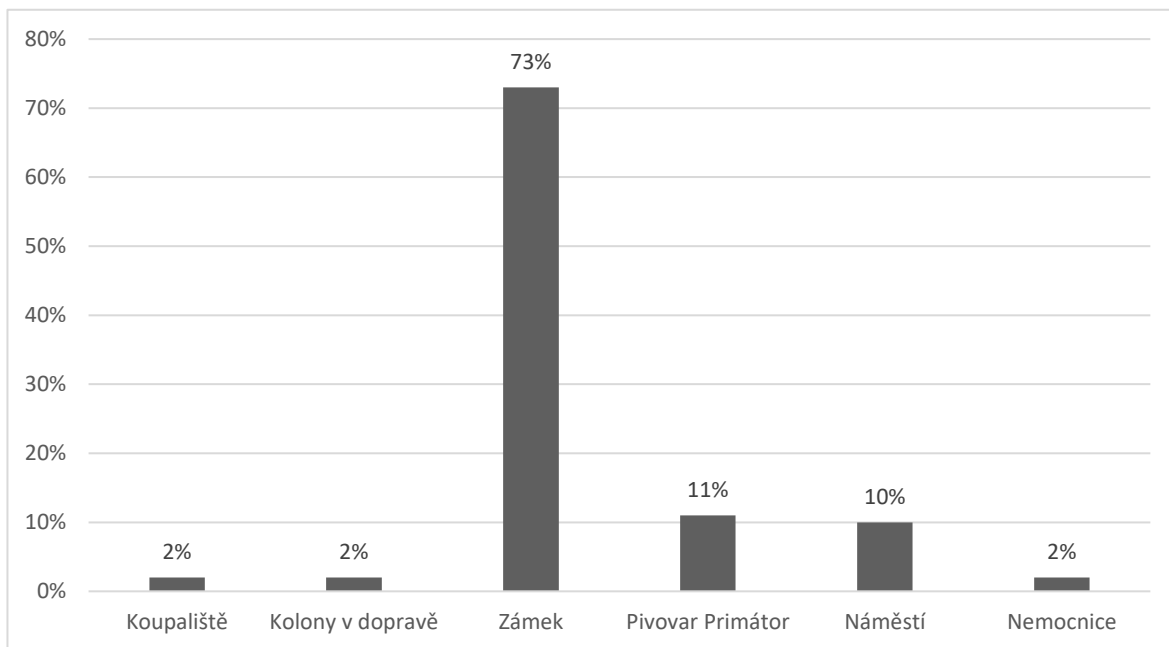
Tato otevřená otázka byla do dotazníku zařazena jako druhá. Hlavním cílem bylo zjistit, zda obyvatelé Náchoda vnímají jako symbol tohoto města stejnou věc, jako obyvatelé sousedního města Kudowa-Zdrój. Následující grafy znázorňují nejčastější odpovědi.

Graf 3: Hlavní symbol Náchoda podle jeho obyvatel

U dotazovaných obyvatel Náchoda je zřejmé, že nejčastěji za hlavní symbol města označily Náchodský zámek 53 %, dalších 10 % zvolilo medvědáríum, které se nachází na nádvoří zámku. Dohromady tedy celých 63 % dotazovaných vybralo jako symbol Náchoda místní zámek, který se nachází nad náměstím a je dobře viditelný z okolí. Druhou nejčastější odpovědí byl pivovar Primátor 12 %, který svými výrobky prezentuje Náchod po celém světě. Historické náměstí v centru města označilo za hlavní symbol 8 % respondentů. Josefa Škvoreckého, známého českého spisovatele, který se v Náchodě narodil, označilo za symbol Náchoda celkem 9 % dotazovaných. Nejméně dotazovaných, celkem 3 %, zmínili jako symbol Náchoda časté kolony

a dopravní zácpy, které způsobuje hlavně chybějící obchvat města a veškerá mezinárodní kamionová doprava tak musí jet skrze centrum na hraniční přechod s Polskem.

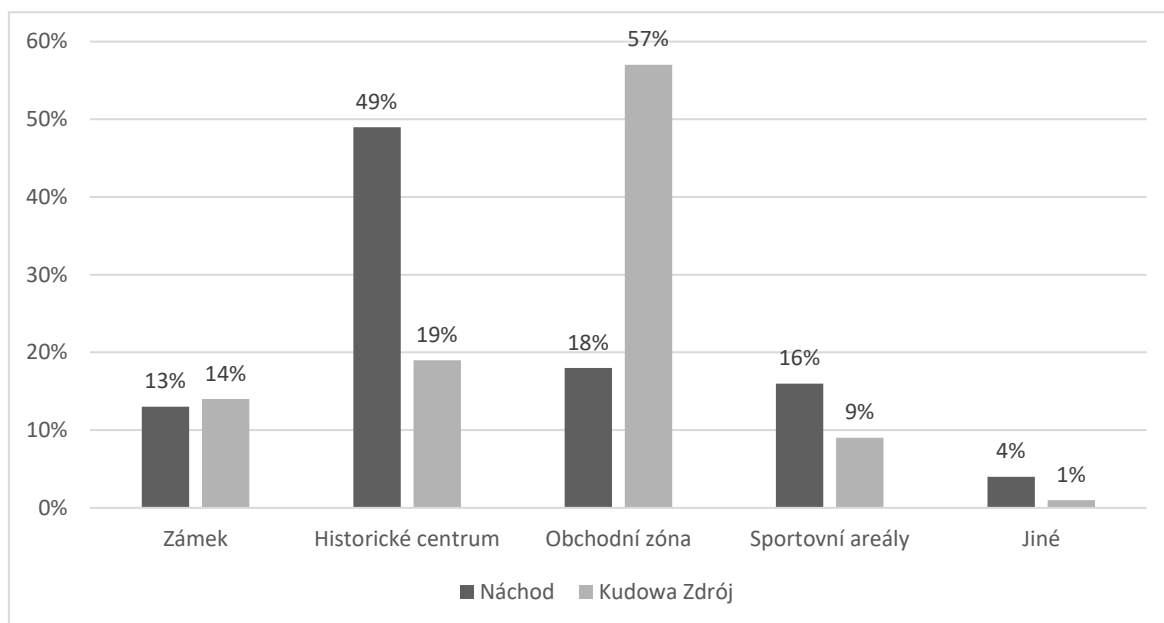

Graf 4: Hlavní symbol Náchoda podle obyvatel Kudowy-Zdrój

Dotazovaní obyvatelé Kudowy-Zdrój označili za symbol Náchoda v drtivé většině 73 % Náchodský zámek. Zbylé odpovědi se většinou shodovaly s názory respondentů z Náchoda, 11 % získal pivovar Primátor, 10 % místní náměstí. Nejméně respondentů 2 % zvolilo jako symbol sousedního města místní koupaliště, časté kolony v dopravě a místní nemocnici, která je často využívána i obyvateli Kudowy-Zdrój.

- **Co nejčastěji navštěvujete v Náchodě? / Co najczęściej odwiedzasz w Nachodzie?**

Hlavním cílem této otázky bylo z uvedených odpovědí zjistit jaká místa v Náchodě nejčastěji navštěvují jeho obyvatelé a jaká preferují obyvatelé sousední Kudowy-Zdrój. Respondenti měli u této otázky na výběr z pěti možností. Na následujícím grafu jsou zaznamenány nejčastější odpovědi.

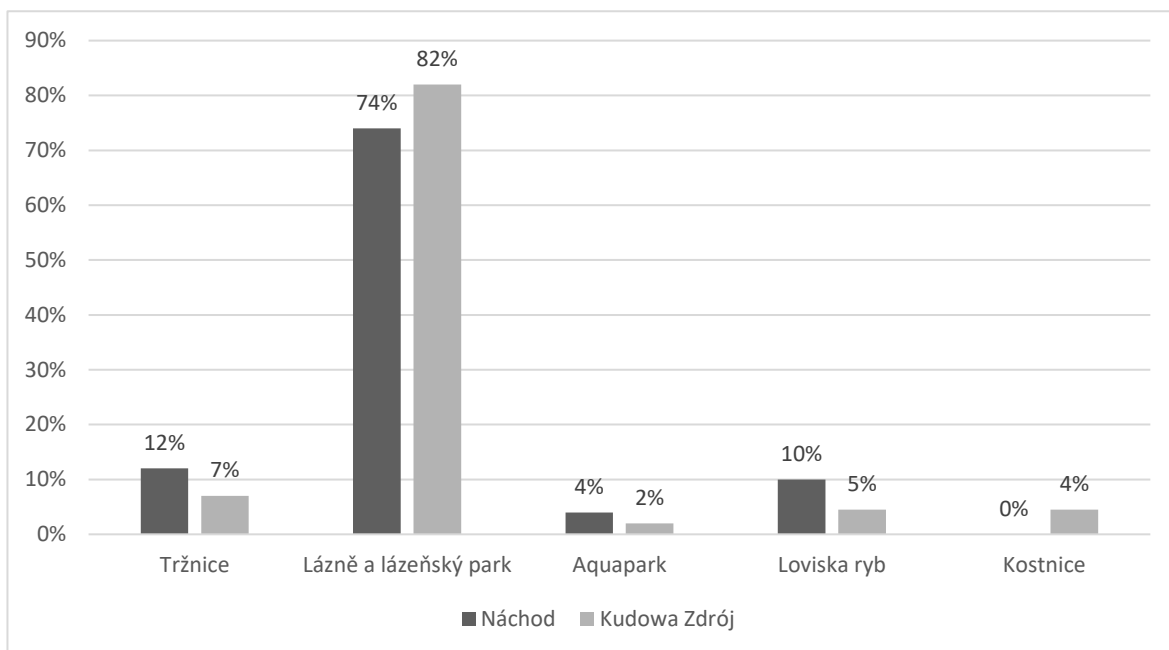

Graf 5: Nejčastěji navštěvovaná místa v Náchodě

Dotazovaní obyvatelé Náchoda nejčastěji jako svůj cíl označovali historické centrum města 49 %, na druhém místě s 18 % odpovědí uvedli respondenti obchodní zónu u Kauflandu, která nabízí velké množství obchodů s různorodou nabídkou zboží. Místní zámek získal 13 % a sportovní areály jako zimní stadion, plavecký bazén nebo sportovní stadion Hamra zvolilo 16 % dotazovaných. Naopak obyvatelé Kudowy-Zdrój v Náchodě nejčastěji navštěvují obchodní zónu u Kauflandu 57 %, druhým nejnavštěvovanějším místem je dle dotazovaných respondentů centrum města 19 % a nedaleký zámek 14 %. Sportovní areály v Náchodě vybralo za svůj nejčastější cíl pouze 9 % respondentů.

- **Co je pro Vás hlavním symbolem města Kudowy-Zdrój? / Co jest dla Ciebie głównym symbolem miasta Kudowa-Zdrój?**

Tato otázka měla stejné znění jako otázka číslo dvě jediným rozdílem je, že u respondentů zjišťovala, co vidí jako symbol Kudowy-Zdrój. Na následujícím grafu jsou znázorněny nejčastější odpovědi.

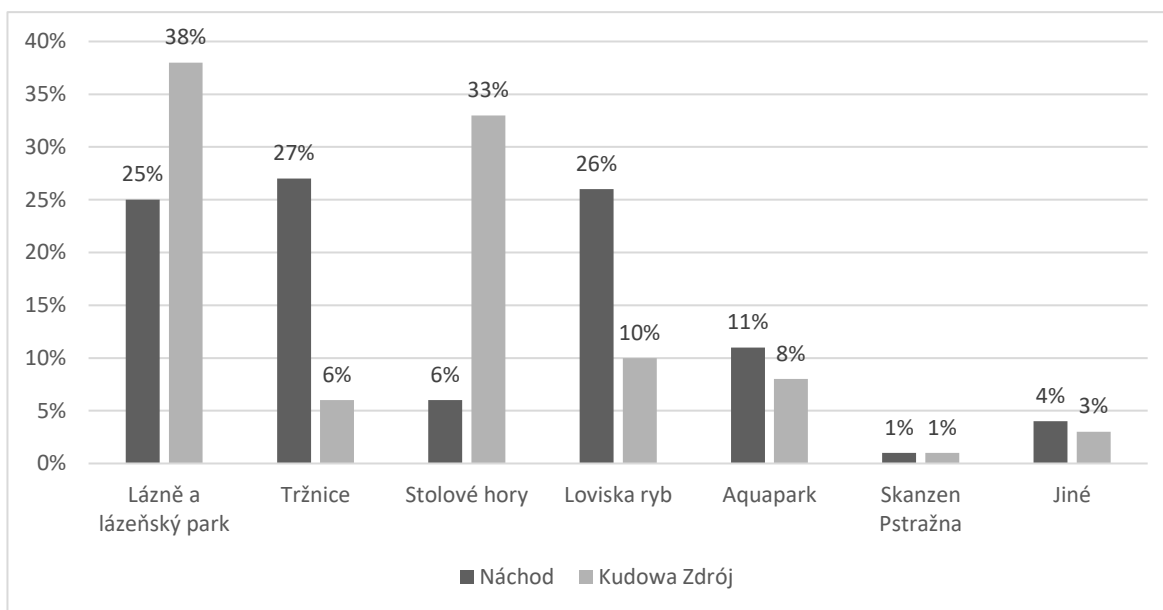
Graf 6: Hlavní symbol Kudowy-Zdrój

Na prvním místě obě skupiny respondentů uvedly místní lázně a přilehlý lázeňský park v centru města. U dotazovaných obyvatel Náchoda získala tato možnost 74 % a u obyvatel Kudowy-Zdrój dokonce 82 %. Je tedy více než zřejmé že obyvatelé obou měst vidí zdejší lázně jako největší dominantu města. Dalším často zmiňovaným místem je tržnice, kterou vybralo 12 % respondentů z Náchoda a 7 % z Kudowy-Zdrój, nebo loviska ryb, kterou zvolilo 10 % a 5 % respondentů.

- **Co nejčastěji navštěvujete v Kudowa-Zdrój? / Co najczęściej odwiedzasz w Kudowej-Zdroju?**

Následující graf znázorňuje, která místa jsou oslovenými respondenty v Kudowa-Zdrój nejčastěji navštěvována. Dotazovaní obyvatelé Náchoda podle odpovědí v dotaznících nejčastěji navštěvují místní tržnici 27 %, kde můžou nakoupit vše od jídla až po oblečení. Místní loviska ryb, která nabízejí možnost ulovení vlastního pstruha rádo navštěvuje 26 %. Lázně a lázeňský park, který je často využíván k procházkám a relaxaci zvolilo 25 % respondentů. Okolní přírodu a Stolové hory vyhledává 6 %, návštěvu aquaparku preferuje 10 % respondentů.

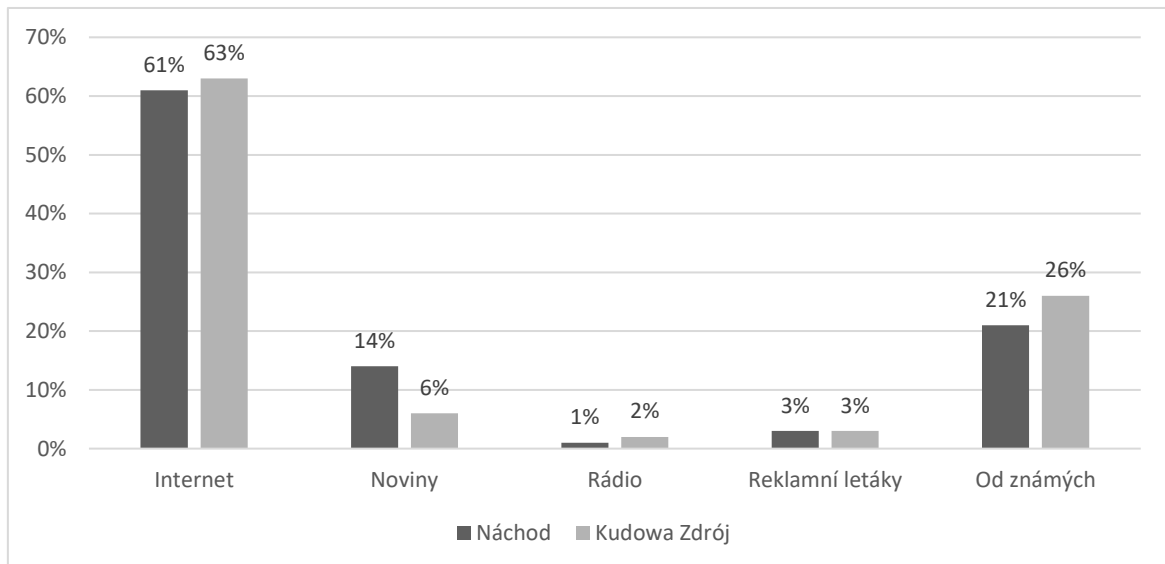
Obyvatelé Kudowy-Zdrój nejčastěji navštěvují lázně a lázeňský park 38 %, Stolové hory a okolní přírodu zvolilo 33 % dotazovaných. Místní tržnici, kterou obyvatelé Náchoda vybrali jako nejnavštěvovanější, dotazovaní obyvatelé Kudowy-Zdrój téměř nenavštěvují, zvolilo ji jen celkem 6 % dotazovaných. Nedaleký aquapark s venkovním tobogánem a bazény zvolilo celkem 8 %.

Graf 7: Nejčastěji navštěvovaná místa v Kudowa-Zdrój

- **Odkud čerpáte informace o spolupráci obou měst? / Skąd czerpiesz informacje o współpracy obu miast?**

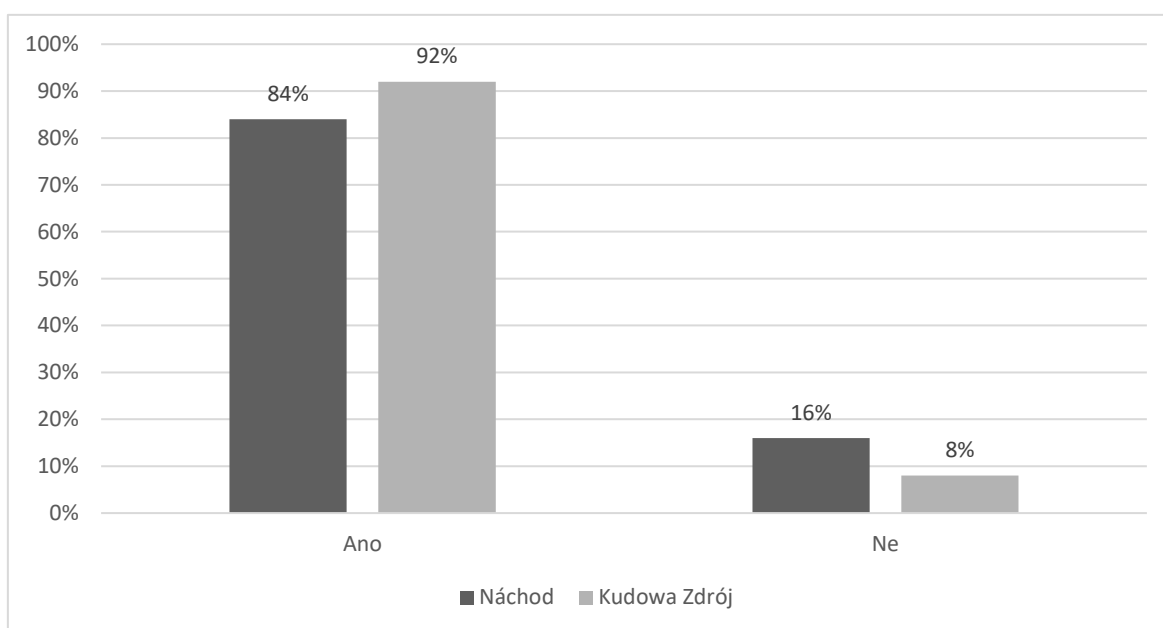
Tato otázka byla do dotazníku zařazena za účelem zjištění odkud nejčastěji dotazovaní respondenti získávají informace o společné spolupráci obou měst. U obou dotazovaných skupin respondentů bylo nejčastější odpovědí, že informace získávají z internetu, respondenti z Náchoda tuto možnost zvolili v 61 % a respondenti z Kudowa-Zdrój 63 %. Takto velikou míru využívání internetu k získávání informací autorka předem předpokládala. Druhou nejčastější odpovědí byla u obou oslovených skupin možnost získat informace o spolupráci obou měst od kamarádů či známých. Ostatní prostředky jako noviny, rádio nebo reklamní letáky nejsou podle respondentů skoro využívány.

Graf 8: Odkud čerpají respondenti informace o spolupráci

- **Byl podle Vás vstup do Schengenského prostoru přínosným pro CR v dané oblasti? / Czy był Twoim zdaniem wstęp do strefy Schengen krokiem korzystnym dla turystyki w danym obszarze?**

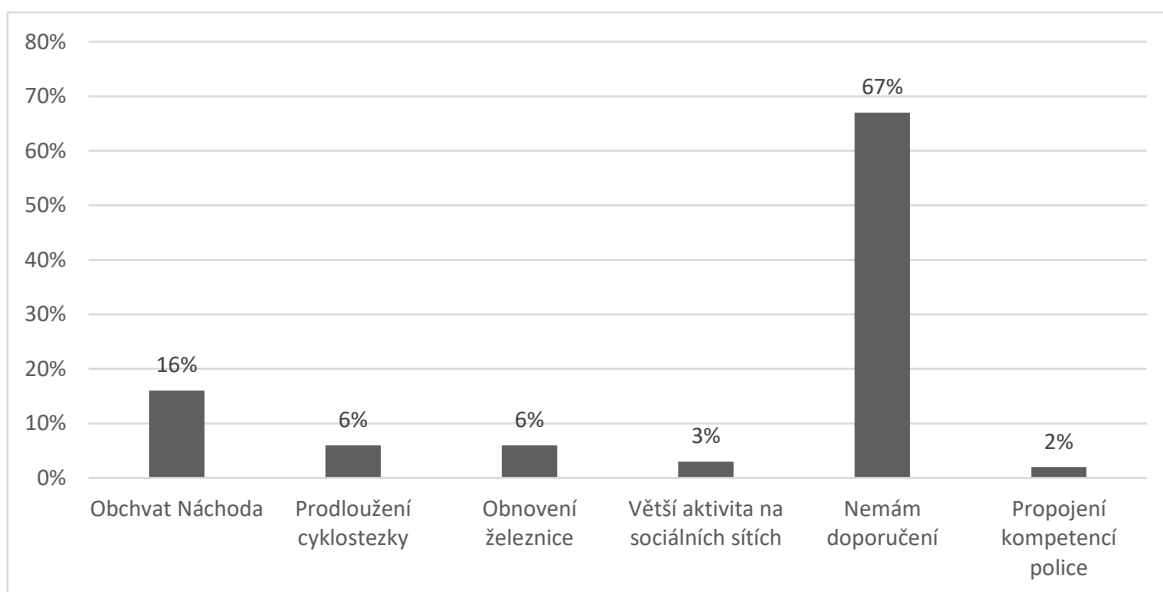
Tato otázka zaznamenala u respondentů více než jasnou odpověď. Dotazovaní respondenti v Náchodě zvolili celkem v 84 % odpověď ano a vyjádřili tak spokojenost se vstupem České republiky do Schengenského prostoru. Ještě větší procento, celkem 92 % dotazovaných obyvatel Kudowy-Zdrój, také zvolili odpověď ano a ocenili tak vstup do Schengenského prostoru a zjednodušení podmínek pro cestování.

Graf 9: Byl vstup do Schengenského prostoru přínosem

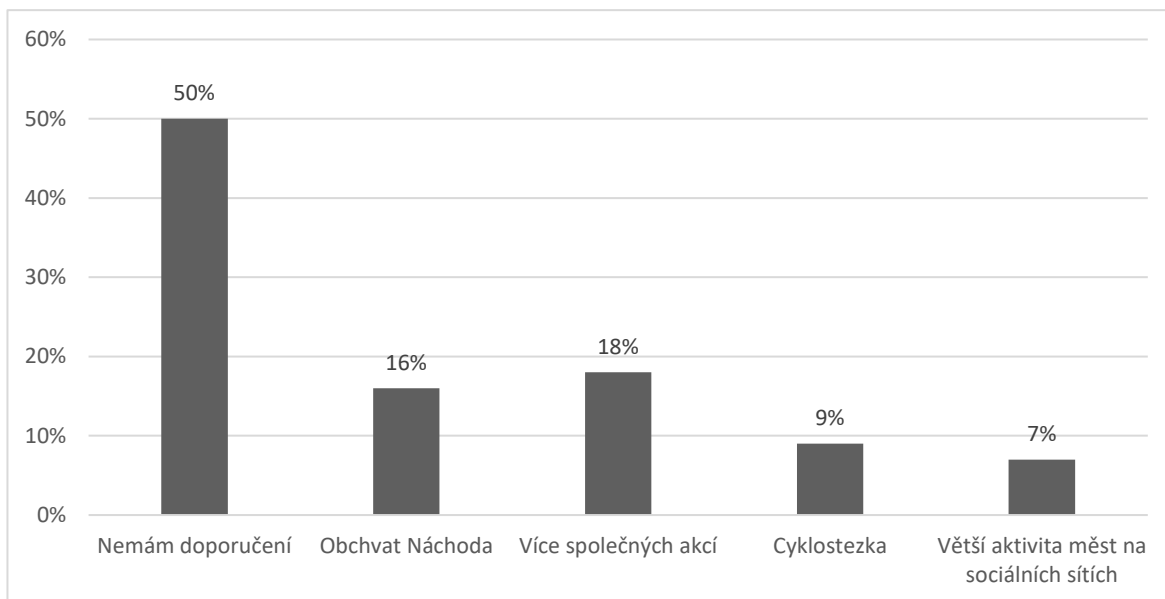
- **Máte nějaké doporučení pro zlepšení přeshraniční spolupráce? / Czy możesz polecić coś dla ulepszenia współpracy transgranicznej?**

Tato otevřená otázka byla zařazena do dotazníků, aby mohli respondenti uvést své nápady a doporučení na zlepšení fungování přeshraniční spolupráce. Byla to také jediná otázka v dotazníku, u které nebyla povinná odpověď. Nápadů a doporučení navrhli respondenti velké množství v následujících dvou grafech jsou znázorněny odpovědi, které se v každém městě opakovaly nejčastěji.

Graf 10: Nejčastější návrhy obyvatel Náchoda pro zlepšení spolupráce

Oslovení obyvatelé Náchoda často odpověď na tuto otázku vynechali, nebo napsali, že nemají žádné doporučení a to v 67 %. Toto číslo může znamenat, že obyvatelé jsou s dosavadní spoluprací spokojeni a nemají tak návrhy na její zlepšení, nebo se o tuto spolupráci moc nezajímají. Nejčastější odpovědí se tak stala zmínka o výstavbě a dokončení obchvatu Náchoda, kterou zmínilo celkem 16 % respondentů. Mezi další nápady a doporučení dotazovaní nejčastěji uvedli prodloužení cyklostezky z Náchoda, obnovení železničního spojení nebo větší aktivitu obou měst na sociálních sítích. Zajímavým doporučením bylo větší propojení pravomocí policejních složek při řešení problémů řidičů na silnicích v sousedním státě.

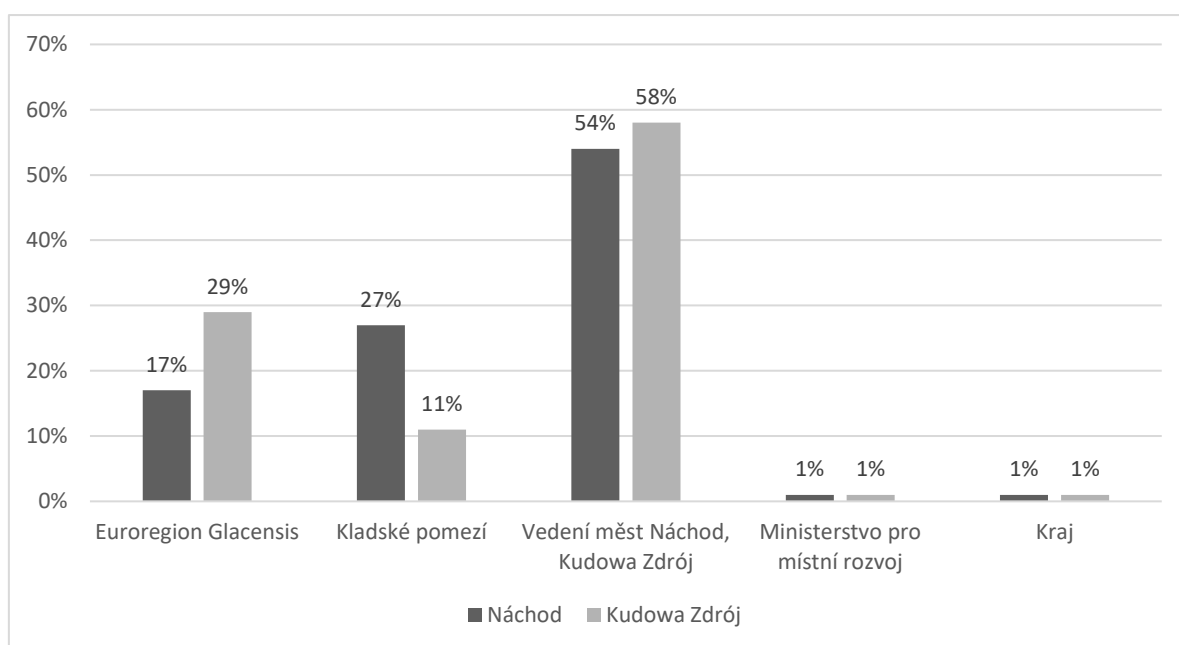

Graf 11: Nejčastější návrhy obyvatel Kudovy-Zdrój pro zlepšení spolupráce

Polovina obyvatel Kudovy-Zdrój, kteří vyplňovali tento dotazník využila možnosti neodpovídat na tuto otázku, nebo napsali, že jsou se současným stavem spokojeni. Celkem 18 % dotazovaných by uvítalo více společných akcí pro obyvatele obou měst, 16 % by stejně jako obyvatelé Náchoda uvítalo výstavbu obchvatu a zlepšení dopravní situace. Vylepšení cyklostezky zmínilo 9 % respondentů a 7 % by ocenilo větší aktivitu měst na sociálních sítích, která by napomohla propagaci společných projektů a plánů.

- **Které sdružení se podle Vás stará o fungování a propagaci přeshraniční spolupráce nejvíce? / Które stowarzyszenie troszczy się wg Twojej opinii najlepiej o sprawne funkcjonowanie i promocję współpracy transgranicznej?**

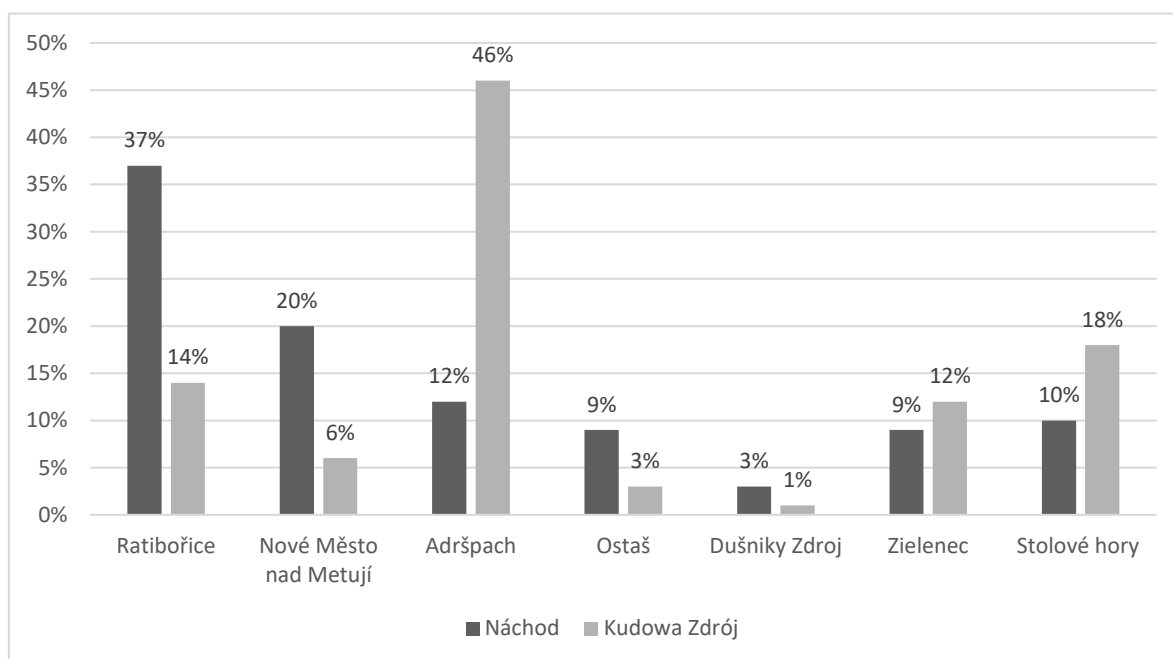
Tato otázka měla zjistit jakou organizaci vidí účastníci průzkumu za tu nejvýznamnější při podpoře a rozvoji přeshraniční spolupráce v daném území. Otázka nabídla respondentům na výběr z pěti možností. Následující graf zobrazuje četnost odpovědí. Obě skupiny respondentů nejčastěji, celkem 54 % z Náchoda a 58 % z Kudowa-Zdrój, vybrali vedení města a starostu. Druhou nejčastější odpovědí byl Euroregion Glacensis a vedení Kladského pomezí. Naopak skoro žádný respondent nevybral možnost, že by největší míru zásluh na přeshraniční spolupráci mělo vedení kraje nebo ministerstvo pro místní rozvoj, obě možnosti zvolilo jen 1 % dotazovaných.

Graf 12: Které sdružení se nejvíce stará o fungování a propagaci spolupráce

- **Jaké jsou další cíle Vaší návštěvy v okolí? / Jakie są dalsze punkty warte zwiedzenia w okolicy?**

Tato otázka byla poslední v celém dotazníku a od respondentů zjišťovala, jaké jsou jejich další často navštěvovaná místa v okolí obou měst. Následující graf zobrazuje, jaká místa jsou u respondentů nejvyhledávanější. Oslovení respondenti s bydlištěm v Náchodě nejčastěji zvolili Ratibořice 37 %, toto malebné údolí nedaleko České Skalice je oblíbené i u obyvatel Kudowy-Zdrój, kteří tuto destinaci zvolili ve 14 %. Respondenti bydlící v Kudowa-Zdrój nejčastěji navštěvují skalní město Adršpach 46 %, které často bývá právě pod náparem návštěvníků z Polska přeplněné a policie musí odklánět dopravu a auta na parkoviště mimo obec. Další oblíbené destinace u obou skupin dotazovaných obyvatel jsou Nové Město nad Metují, které za svoji oblíbenou destinaci vybralo 20 % obyvatel Náchoda. Lyžařský areál Zielenec s 12 % od dotazovaných z Kudowy-Zdrój nebo Stolové hory, které vybralo 18 % dotazovaných z Kudowy-Zdrój.

Graf 13: Nejčastěji navštěvovaná místa v okolí

5. Shrnutí výsledků

Oblast Euroregionu Glacensis je velmi bohatá na přírodní i kulturní památky a jiná krásná místa, která jsou častým cílem návštěvníků z Čech a Polska. Přeshraniční spolupráce je tak v tomto regionu vhodnou formou podpory pro rozvoj cestovního ruchu, podnikatelských příležitostí i mezilidských vztahů.

O vyplnění zmíněných dotazníků byl mezi obyvateli zaznamenán velký zájem, a to může svědčit o spokojenosti a dobrých vztazích mezi obyvateli obou měst. Je ale nutné zmínit, že výsledky tohoto dotazníkového šetření jsou subjektivní, protože byli osloveni pouze obyvatelé již zmíněných měst a jsou zde zaznamenány pouze jejich názory. Pokud by byli osloveni i návštěvníci mohli by být zaznamenány jiné odpovědi na dané otázky. Oslovení obyvatel i návštěvníků by bylo nad kapacitní možnosti této práce.

Osloveno bylo celkem 240 respondentů různých věkových skupin a pohlaví. Z odpovědí respondentů byly zjištěny odpovědi na výzkumné otázky položené v úvodu této práce:

- **Jak jsou obyvatelé obou měst spokojeni se vzájemnou spoluprací a jaká mají doporučení pro zlepšení vzájemné spolupráce?**

Vzhledem k tomu, že na otázku, zda byl vstup do Schengenského prostoru přínosným pro cestovní ruch v dané oblasti odpověděla většina respondentů ano, můžeme usuzovat, že jsou s rozvojem přeshraniční spolupráce spokojeni. Naučili se využívat její výhody pro svůj osobní i pracovní život. S ukončením povinných hraničních kontrol se jim otevřela snadnější cesta pro cestování po okolních zemích i snadnější získání zaměstnání v zahraničí.

Nejčastějším návrhem na zlepšení spolupráce bylo podle respondentů z obou měst především urychleně dostavět obchvat Náchoda, aby mezinárodní kamionová doprava nemusela projíždět centrem města. Řada obyvatel by také uvítala obnovení železničního spojení mezi oběma městy, nebo prodloužení stávající cyklostezky, která je velmi využívána k různým sportovním aktivitám. V neposlední řadě by také respondenti chtěli více společných kulturních a sportovních akcí a ocenili by i větší aktivitu obou měst na sociálních sítích, které jsou v dnešní době nezbytnou součástí marketingu, aby měli nejnovější informace dostupné i z pohodlí domova.

- **Co vnímají obyvatelé měst jako hlavní symbol sousedního města?**

Za hlavní symbol města Náchoda považují dotazovaní obyvatelé obou měst Náchodský zámek, který je umístěn na kopci nad náměstím a je tak viditelným symbolem města ze všech stran. Naopak jako symbol města Kudowa-Zdrój vybrali oslovení respondenti z obou měst místní lázně a přilehlý lázeňský park s kolonádou. Fakt, že se obyvatelé obou měst zvolili stejný symbol svědčí o jejich dobrých vzájemných vztazích a znalosti sousedního města.

- **Jaké místo nejčastěji obyvatelé navštěvují v sousedním městě?**

Tato otázka měla zjistit za jakým účelem nejčastěji oslovení obyvatelé cestují do sousedního města, zda je to za prací, nákupy, výlety nebo je to pro ně pouze průjezdní bod. Podle zaznamenaných odpovědí obyvatelé Náchoda dojíždí do sousední Kudowy-Zdrój nejčastěji za nákupy na místní tržnici a do okolních supermarketů. Druhým často uváděným důvodem byla turistika a výlety po okolí například do nedalekých Stolových hor. Naopak obyvatelé Kudowy-Zdrój nejčastěji dojíždějí do Náchoda za prací, kterou jim poskytují místní firmy. Dalším častým důvodem bylo nakupování stejně jako u obyvatel Náchoda, tento důvod je zajímavý, protože místní obchody nabízejí v obou městech skoro stejné produkty.

- **Kdo se podle obyvatelů stará nejvíce o propagaci a fungování spolupráce a kde tyto informace vyhledávají?**

Podle oslovených obyvatel má největší podíl na propagaci a bezproblémovém fungování zdejší přeshraniční spolupráce vedení měst Náchoda a Kudowa-Zdrój. Tuto možnost nejčastěji zvolili obyvatelé obou měst. Euroregion Glacensis a vedení Kladského pomezí byla druhá nejčastější volba dotazovaných. Zajímavým faktem je, že podle výsledků dotazníkového šetření mají obyvatelé Kudowy-Zdrój větší povědomí o práci a fungování Euroregionu Glacensis než dotazovaní obyvatelé Náchoda. Z odpovědí tak vyplývá, že obyvatelé připisují největší zásluhy za fungování spolupráce právě vedení svých měst.

6. Závěry a doporučení

Cílem této bakalářské práce bylo charakterizovat fungující přeshraniční spolupráci v rámci Euroregionu Glacensis, konkrétně spolupráci dvou měst Náchod a Kudowa-Zdrój. Dále za pomoci dotazníkového šetření provedeného mezi obyvateli obou měst zhodnotit fungování této přeshraniční spolupráce a z uvedených odpovědí získat názory obyvatel nebo jejich nápady pro případné zlepšení.

Z výsledků získaných z dotazníkového šetření lze usuzovat, že obyvatelé obou měst jsou s touto spoluprací spokojeni a dokáží využívat její výhody. Zároveň je zřejmé, že i vedení obou měst se snaží, aby se obyvatelé více integrovali a v tom jim napomáhá především projekt „Evropské město Náchod-Kudowa-Zdrój“, který např. vylepšuje infrastrukturu pro cyklisty nebo napomáhá obyvatelům třídit odpad a snižovat tak dopady na životní prostředí. V dnešní době, kdy je většina lidí denně na internetu je nutné do propagace společných akcí a jiných důležitých informací zapojit sociální sítě jako Facebook a Instagram, aby mělo k důležitým informacím snadný přístup co nejvíce lidí i z pohodlí vlastního domova.

Přeshraniční spolupráce, právě v tomto regionu na česko-polském pomezí, je vhodným příkladem dobře fungující spolupráce, která je vybudována na společné historii, kulturních tradicích i vztazích obyvatel. Zdejšími obyvatelům i návštěvníkům dovoluje v rámci různých projektů a aktivit, které jsou často financovány z fondů Evropské unie pod záštitou Euroregionu Glacensis, poznat kulturní i historické zajímavosti tohoto území. Byla tak potvrzena pracovní hypotéza z úvodu práce.

• Doporučení

Dotazovaní obyvatelé často zmiňovali malou aktivitu měst na sociálních sítích a málo společných akcí. Tento problém by mohl být vyřešen, pokud by například města umístila na své webové stránky odkazy na společné akce na viditelnější místo, aby informace o blížících se událostech a plánovaných akcích byly snadněji dostupné. Zároveň by mohla být navýšena četnost akcí jako jsou například společná sportovní utkání, plavecké závody, organizované běžecké závody nebo kulturní akce v podobě koncertů, výstav, nebo divadelních představení.

Další výzkumy v této oblasti by se mohly zaměřit na to, jaké nové společné akce by obyvatelé uvítali, nebo by mohli být osloveni návštěvníci měst a porovnány jejich názory s názory obyvatel oslovených v této práci.

7. Zdroje

1. BAŠTECKÁ, Lydia. *Náchod*. Praha: Paseka, 2009. Zmizelé Čechy. ISBN 9788074320156
2. BEJDÁKOVÁ, Blanka, Lucie PAULOVČÁKOVÁ, Petra BENEŠOVÁ, et al. *Marketing a management cestovního ruchu na národní a regionální úrovni*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2015. ISBN 978-80-7452-109-6.
3. Branka o.p.s. Chráněná krajinná oblast Broumovsko, [online]. Copyright © 2019 A [citování 5.3.2019] Dostupné na: <https://www.kladskepomezi.cz/priroda/chko-broumov>
4. Branka o.p.s. Rozhledny a vyhlídky, [online]. Copyright © 2019 B [citování 5.3.2019] Dostupné na: <https://www.kladskepomezi.cz/priroda/rozhledny-a-vyhličky>
5. Branka o.p.s. Branka o.p.s., [online]. Copyright © 2019 C [citování 15.4. 2019] Dostupné na: <http://www.kladskepomezi.cz/partneri/branka-ops>
6. Branka o.p.s. Destinační management, [online]. Copyright © 2019 D [citování 15.4.2019] Dostupné na: <https://www.kladskepomezi.cz/partneri/destinacni-management>
7. Branka o.p.s. Ratibořice – Babiččino údolí [online]. Copyright © 2019 E [citování 5.3.2019] Dostupné na: <https://www.kladskepomezi.cz/priroda/hory-a-vodni-plochy/ratiborice-babiccino-udoli>
8. Branka o.p.s. Výroční zpráva 2015, [online]. © 2016 [citování 15.4.2019] Dostupné na: <https://www.kladskepomezi.cz/files/repository/259/branka-vyrocnizprava-2015.pdf>
9. BURDA, Tomáš. Proměny hranic v krjaině horního toku Divoké Orlice od roku 1742 až po Schengen. *Orlické hory a Podorlicko.*, 2012(19), 29-38. ISSN 0475-0640.
10. Czech Trade. Euroregiony, [online]. © 1997-2019 [citování 6.3.2019] Dostupné na: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/euroregiony-1836.html>
11. CzechTourism. Královéhradecko, [online]. © 2019 [citování 15.1.2019] Dostupné na: <https://www.kudyznudy.cz/Kam-pojedete/Kralovehradecko.aspx>

12. Česká statistický úřad, Archiv euroregiony, [online]. [citování 3.3.2019]
Dostupné na: https://www.czso.cz/csu/xs/archiv_euroregiony_2010
13. Euroregion Glacensis, Hřebenovka, [online]. © 2012 A [citování 3.3.2019]
Dostupné na: <https://www.euro-glacensis.cz/hrebenovka.html>
14. Euroregion Glacensis, Místa plná rozhledů v Euroregionu Glacensis, [online]. © 2012 B [citování 3.3.2019] Dostupné na: <https://www.euro-glacensis.cz/mista-plna-rozhledu-v-euroregionu-glacensis.html>
15. Euroregion Glacensis, Tajemství vojenského podzemí, [online]. © 2012 C [citování 3.3.2019] Dostupné na: <https://www.euro-glacensis.cz/tajemstvi.html>
16. Euroregion Glacensis. Úvodem, [online]. © 2012 D [citování 3.3.2019] Dostupné na: <https://www.euro-glacensis.cz/uvodem.html>
17. Euroregion Glacensis. Územní vymezení, [online]. © 2012 E [citování 3.3.2019] Dostupné na: <https://www.euro-glacensis.cz/uzemni-vymezeni-euroregionu.html>
18. HOLEŠINSKÁ, Andrea. *Destinační management, aneb, Jak řídit turistickou destinaci*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4500-2.
19. Město Náchod, Evropské město, [online]. © 2013 [citování 30.3. 2019] Dostupné na: https://www.mestonachod.cz/mesto/dotacni-projekty/evropske-mesto/Strategia_Miasta_Europejskiego_aktualizacja_nr_1.pdf
20. Město Náchod, Programy, [online]. © 2019 [citování 30.3.2019] Dostupné na: http://www.mestonachod.cz/na/kultura/programy/prilohy/20846_43214143753.pdf
21. Město Náchod, Významné osobnosti, [online]. © 2017 A [citování 2.1.2019] Dostupné na: <http://mestonachod.cz/zivot-v-nachode/o-meste/osobnosti/>
22. Město Náchod. Odbor kultury, sportu a cestovního ruchu. [online] © 2017 B [citování 15.4.2019] Dostupné na: <https://www.mestonachod.cz/urad/kultura-sport/pusobnost.asp>
23. Národní památkový ústav. Medvědárium, [online]. [citování 31.1.2019] Dostupné na: <https://www.zamek-nachod.cz/cs/medvedarium>
24. NEJDL, Karel. *Management destinace cestovního ruchu*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-673-8.

25. Poznejpolsko. Kudowa Zdroj, [online]. [citování 31.1.2019] Dostupné na:
<https://pozejpolsko.cz/lokality/kudowa-zdroj/>
26. Primátor a.s. Historie pivovaru, [online]. [citování 2.2.2019] Dostupné na:
<http://primator.cz/pivovar/historie/>
27. RYANTOVÁ, Marie. *Berní rula*. Praha: Národní archiv, 2007. ISBN 80-86712-43-5.
28. SEMOTANOVÁ, Eva. *Kladsko: historickogeografický lexikon*. Praha: Historický ústav, 2015. ISBN 9788072862405
29. ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 9788072018802
30. ZICH, František, ed. *Přeshraniční vlivy působící v českém pohraničí*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2008. Acta Universitatis Purkynianae. ISBN 978-80-7414-092-1

8. Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník pro obyvatele Náchoda

Příloha č. 2: Dotazník pro obyvatele Kudowy-Zdrój v polštině

Příloha č. 3: Podklad pro zadání bakalářské práce

Dotazník pro obyvatele Náchoda

Dobrý den,

jsem studentka Managementu cestovního ruchu na fakultě Informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové a ráda bych Vás poprosila o vyplnění krátkého dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce na téma Management přeshraničního cestovního ruchu Náchod – Kudowa-Zdrój. Práce se zabývá popsáním a zhodnocením přeshraniční spolupráce v rámci cestovního ruchu a jejím přínosem pro obyvatele obou měst. Dotazník je zcela anonymní.

Děkuji za Vaši ochotu a čas

Kateřina Vlčková

Pohlaví

- Muž
- Žena

Adresa bydliště

- Náchod
- Kudowa-Zdrój
- Jiné:

Věk

- 15-22
- 23-35
- 36-50
- 50-70

1. Jaké jsou Vaše hlavní cíle cesty do sousedního města?

- Dojíždění za prací
- Návštěva přátel
- Nákupy
- Studium
- Turismus/dovolená/výlety
- Pouze průjezdní bod

2. Co je pro Vás hlavním symbolem města Náchoda?

3. Co nejčastěji navštěvujete v Náchodě?

- Státní zámek Náchod
- Masarykovo náměstí a historické centrum města
- Obchodní zóna u kauflandu
- Sportovní areály: sportovní stadion Hamra, krytý bazén, koupaliště, zimní stadion
- Jiné:

4. Co je pro Vás hlavním symbolem města Kudowy-Zdrój?

5. Co nejčastěji navštívujete v Kudowa-Zdrój?

- Lázně a lázeňský park
- Nákupní tržnice
- Stolové hory, přírodu
- Loviska ryb
- Aquapark
- Skanzen Pstražna
- Jiné:

6. Odkud čerpáte informace o spolupráci obou měst?

- Internet
- Noviny
- Rádio
- Reklamní brožury
- Od známých

7. Byl podle Vás vstup do schengenského prostoru přínosným pro CR v dané oblasti?

- Ano
- Ne

8. Máte nějaké doporučení pro zlepšení přeshraniční spolupráce?

9. Které sdružení se podle Vás stará o fungování a propagaci přeshraniční spolupráce nejvíce?

- Euroregion Glacensis
- Kladské pomezí
- Vedení měst Náchod, Kudowa-Zdroj
- Ministerstvo pro místní rozvoj
- Kraj

10. Jaké jsou další cíle Vaší návštěvy v okolí?

- Ratibořice
- Nové Město nad Metují
- Adršpach
- Ostaš
- Dušníky Zdroj
- Zielenc
- Stolové hory

Dotazník v polštině pro obyvatele Kudowy-Zdrój

Dzień dobry,
jestem studentką kierunku Zarządzanie w turystyce na fakultecie Informatyki i zarządzania Uniwersytetu w Hradec Králové i chciałabym Państwa poprosić o odpowiedzi na kilka pytań z mojej ankiety, która jest częścią składową mojej pracy licencjackiej na temat Zarządzanie turystyki transgranicznej w obszarze Náchod – Kudowa Zdrój. W pracy zajmuję się opisem i oceną współpracy transgranicznej dotyczącej turystyki i jej wartością dla obywateli obu miast. Ankieta jest anonimowa.
Dziękuję za ochotę i czas.
Kateřina Vlčková

Płeć

- Mężczyzna
- Kobieta

Adres zamieszkania

- Náchod
- Kudowa-Zdroj
- Inne:

Věk

- 15-22
- 23-35
- 36-50
- 50-70

1. Jakie są najczęstsze powody Twojej podróży do sąsiedniego miasta?

- Dojazd do pracy
- Odwiedziny u przyjaciół
- Zakupy
- Studium
- Turystyka/urlop/wycieczki
- Tylko punkt transytowy

2. Co jest dla Ciebie głównym symbolem miasta Náchod?

3. Co najczęściej odwiedzasz w Nachodzie?

- Zamek Państwowy Náchod
- Rynek Masaryka i centrum historyczne miasta
- Centrum handlowe w okolicy Kauflandu
- Kompleks sportowy: stadion sportowy Hamra, kryty basen, pływalnia, stadion zimowy
- Inne:

4. Co jest dla Ciebie głównym symbolem miasta Kudowa-Zdrój?

5. Co najczęściej odwiedzasz w Kudowej-Zdroju?

- Kąpiele i park zdrojowy
- Targowisko
- Góry Stołowe, naturę
- Łowiska pstrągów
- Aquapark
- Skansen Pstrężna
- Inne:

6. Skąd czerpiesz informacje o współpracy obu miast?

- Internet
- Prasa
- Radio
- Ulotki reklamowe
- Od znajomych

7. Czy był Twoim zdaniem wstęp do strefy Schengen krokiem korzystnym dla turystyki w danym obszarze?

- Tak
- Nie

8. Czy możesz polecić coś dla ulepszenia współpracy transgranicznej?

9. Które stowarzyszenie troszczy się wg Twojej opinii najlepiej o sprawne funkcjonowanie i promocję współpracy transgranicznej?

- Euroregion Glacensis
- Pogranicze Kłodzkie
- Zarządzanie miast Náchod, Kudowa-Zdrój
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
- Województwo

10. Jakie są dalsze punkty warte zwiedzenia w okolicy?

- Ratibořice
- Nové Město nad Metují
- Adršpach
- Ostaš
- Duszniki Zdrój
- Zieloniec
- Góry Stołowe

Příloha č.3

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Akademický rok: 2018/2019

Studijní program: Ekonomika a management
Forma: Kombinovaná
Obor/komb.: Management cestovního ruchu - anglický jazyk
(mcr-k-a)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Vlšková Kateřina	Do Celbova dohř 263, Dolní Radschová	I1700661

TÉMA ČESKY:

Management přeshraničního cestovního ruchu v Kladském pomezí - Náchod a Kudowa Zdrój

TÉMA ANGLICKY:

Management of transborder tourism in Kladské pomezí Náchod and Kudowa Zdrój

VEDOUcí PRÁCE:

RNDr. Mgr. Tomáš Burda, Ph.D. - KRCR

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Podle podmínek pro vypracování závěrečných prací na KRCR FIM
Hlavním cílem této práce je popsat a zhodnotit fungování spolupráce hraničních měst, konkrétně města Náchod a Kudowa Zdrój.
V teoretické části této práce bude popsána historie a spolupráce obou měst na rozvoji cestovního ruchu v daném území.
Praktická část bude zaměřena na analyzování dotazníků, vyplněných aktéry v území. Dotazníky budou zaměřené zejména na
zhodnocení mezinárodní spolupráce v rámci cestovního ruchu na tomto území. Výsledkem této práce by mělo být zhodnocení
kvality a fungování managementu přeshraničního cestovního ruchu, jeho přínosy pro rozvoj území a případná doporučení nebo
návrhy aktivit napomáhající zlepšení fungování spolupráce.

Osnova práce

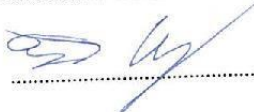
1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Teoretická část
4. Praktická část
5. Shrnutí výsledků
6. Závěry a doporučení
7. Seznamy zdrojů
8. Přílohy

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- [1.] ZELENKA, J., PÁSKOVÁ, M. (2012): Výkladový slovník cestovního ruchu. Linde Praha, 2., kompletně přepracované a rozšířené vydání, 768 stran, ISBN 978-80-7201-880-2.
- [2.] BEJDÁKOVÁ, Blanka, Lucie PAULOVČÁKOVÁ, Petra BENEŠOVÁ, et al. Marketing a management cestovního ruchu na národní a regionální úrovni. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2015. ISBN 978-80-7452-109-6.
- [3.] ZICH, František, ed. Přeshraniční vlivy působící v českém pohraničí. Ústí nad Labem: Univerzita J.F. Purkyně v Ústí nad Labem, 2008. Acta Universitatis Purkynianae. ISBN 978-80-7414-092-1.
- [4.] NEJDL, Kateř. Management destinace cestovního ruchu. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-673-8.

Podpis studenta: Vitelisud

Datum: 27.10.2018

Podpis vedoucího práce:

Datum: 27.10.2018